

**Tigbɛmɔnmɔnt tà
San
kɛle' tù nnɔ
Nà wɔngh kugbɔnku kuu te
ma bo**

Yesu ya tond San nɛ kɛle' kugbɔnku kuu nnɔ. U yíe binib ní bɛnde Yesu yé udaan wà nɛ. Yesu yé Uwien ya Nigɛndkɛ Kristo nɛ. Wɔn nɛ liɛbe' ki yé Uwien ya Bijɛ.

San kɛle' tigbɛmɔnmɔnt ma bo nnɔ bore' nin Matie nin Mark nin Luk kɛle' tù ma bo. U yíe binib ní tùɔre kí cii Yesu tien' tibont tà nin u len' tà nnɔ ya tingi nɛ. San ya gbɔnku ya cincinm (1:1-18) u tɔkeh binib ki teh Yesu bugbɛn nɛ yé Uwien ya ñɔbonl. U là te nin Uwien nɛ haali ucincinyo nɛ ki baa' ki lá kɔn' nin binib (1:1-18).

San ya gbɔnku gbiire' ibɔk ile nɛ. Libɔkkpiɛkl ni (1:18-12:50), San lienh Yesu tien' miyɔkm ya bont tà nnɔ bó nɛ. U tien' tù ki tĩ dukn' bolm milole nɛ. Tu ya bont nɛ wɔngh ki teh Yesu yé Uwien ya Bijɛ. Sufmbɛ ya ciɛnb tuu ki findeh nin wɔ ki teh u taah u'ba ki kpáandeh Uwien nɛ, ki kɛndeh Saba ya daali ya yiko bo. Yesu tɔke' binib ki ye wɔn nɛ yé tijier tà dienh limiel, ki yé kuwenwenku kùà wendeh uɲɛndun.

Libɔkklie ni (13:1-21:25), San liɛbe' ki ye Yesu nɛ yé usɛn wà unisaal li kpɛn wù kí baa Baa Uwien saan, ki liɛbe' ki ye Yesu siere' uɲɛndun wuu ni ki liɛbe' u'Baa bó (iyul 13-17). Li ya bɔkl ni San lienh bi cuo' Yesu ma bo, ki bun' wɔ tibuur ki ye

u kpe' mikuum, ki kpe' wɔ udɔpɔnpɔn ma bo nɛ. U mɛkre' bitenkpiib ni, ki cɛre' u'panpaankaab laa' wɔ u fuobe (iyul 18-21).

Yesu Kristo nɛ yɛ Uwien ya ñɔbonl

¹ Uwien ŋa laan là ñɛn' uɲɛndun ma nnɔ ki laa' Liñɔbonl te nɛ. Lɪ là te nin Uwien nɛ, ki yɛ Uwien.

² Lɪ là te nin Uwien nɛ micincinm.

³ Uwien là ñɛn' tibont kɛ nin lɛn nɛ. Uwien ŋa ñɛn' bonn niba ŋɔ la te ni'ñɛnm ni.

⁴ Lɛn nɛ yɛ limiel ya daan. Limiel nnɔ nɛ dienh binib kuwenwenku.

⁵ Kuwenwenku nnɔ wendeh licinñunl ni, nɛ licinñunl ŋa fre' ki kpiin' kù.*

⁶ Uwien sɔn' unil uba ní, bi yih wɔ San.

⁷ U baa' wɔ ní kun kuwenwenku nnɔ bo imɔn nɛ, ŋɔ wɔn bo binib kɛ ní teke kù kí jí.

⁸ Wɔn ŋa yɛ kuwenwenku nnɔ, ama u baa' wɔ ní kun ku'bo imɔn nɛ.

⁹ Kù yɛ kuwenwenmɔnku kùà baa' uɲɛndun ni kù ní wende binib kɛ nɛ.

¹⁰ Uwien ñɛn' uɲɛndun nin Liñɔbonl nnɔ nɛ. Lɪ baa' uɲɛndun ni ama uɲɛndun ya nib ŋa bɛnde' lè.

¹¹ Lɪ baa' li'yaab saan, nɛ li'yaab ŋa teke' lè.

¹² Ama binib bà kɛ teke' lè nnɔ, bi teke' lè ki jin' nɛ, nɛ li de' bɛ usɛn bɛ ní li yɛ Uwien ya bumu.

¹³ Bi yɛ Uwien ya bumu ma nnɔ, na yɛ u maa' bɛ tɛn unisaal maa' mubumu ma bo nɛ, Uwien nɛ yíe ki cɛre' bi yɛ u'bumu.

¹⁴ Liñɔbonl nnɔ tien' li'ba unisaal, ki baa' ki lá kɔn' tí'ni, ki teh tinimɔnt cɛɛn, ki tɔkeh tigbɛmɔnt

* **1:5** Bi li fre kí lebre *licinñunl ŋa fre' ki kpiin' kù* kí ye licinñunl ŋa teke' kù mɔ.

baba. Ti laa' u'kpieke. Ukpieve wà u'Baa Uwien de' wò wù, kimε u yé u'bubaabk nε.

15 San kun' u'bo imòn ki kpaande' ki ye: «N là lienh wòn bo nε ki teh wà li paan n'bo ní nnò cεn' nni, kimε u là te ki laa' ba laan maa' nni.»

16 U'nimònt ni nε u de' ti'kε bupaabu, ki li liebe kí de tε bù kí pukn.

17 Imòn, Moyis nε là de' tε *yiko. Tinimònt nin tigbεmònt tun wòn, *Yesu Kristo nε baa' nin tù.

18 Uba ηa kpele ki laa' Wien. Ama u'Bijεbaab wà yé Uwien ki te nin Uwien nnò nε cère' ti bende' wò.

*San wà siih binib Uwien ya ñunm ya gber
(Matie 3:1-12; Mark 1:1-8; Luk 3:1-18)*

19 Sufmbε ya cienb bà te Yerusalem ni nnò sòn' bitòtuərkaab nin Lefi yaab† San saan, nε bi tí niire' wò ki ye: «A yé ηmε nε?»

20 Nε San kun' imòn ki ye: «Min ηa yé Uwien ya Nigendke Kristo.»

21 Nε bi liebe' ki niire' wò ki ye: «A nín yé ηmε? A yé Eli nε-εε?» Nε u ye: «Ma yé Eli.» Bi tí niire' wò ki ye: «A yé *Uwien ya ñòbonsòknl wà li baa ní nnò nε-εε?» Nε u ye: «Hnhn.»

22 Nε bi tí niire' wò ki ye: «A nín yé ηmε nε? A bugben tòke tε a yé udaan wà, ηò tí bende ti li tí jiin bà sòn' tε ní nnò kí ye bà.»

23 Nεn saan nε San jiin' bε ki ye: «N yé wà wuureh kupenpelku ni ki teh:

⟨Tùre men kí cubn Yonbdaan ya sen,⟩ nnò nε.

*Uwien ya ñòbonsòknl Esayi là len' nnò nε.»

† 1:19 Lefi yaab yé binib bà là toreh bitòtuərkaab Uwien ya duku ni nε.

24 Bi sɔn' binib bà San saan nnɔ ya biba là yé *Farisiɛnmɛ nɛ.

25 Bi liɛbe' ki niire' wɔ ki ye: «ŋa yé Uwien ya Nigɛndkɛ Kristo, ka yé Eli, ka yé *Uwien ya ñɔbonsɔknl wà li baa ní nnɔ mɔ la, bɛ nín tien' a siih binib Uwien ya ñunm-i?»

26 Nɛ u tɔke' bɛ ki ye: «Min taah miñunm nɛ ki siih binib Uwien ya ñunm. Ama uba te ni'siik ni, na bɛn wɔ.

27 U pɛ n'puoli bó ní nɛ, ama ma kpɛ ní lore u'tacɛningbɛn mɔnɔn.»

28 Ni'kɛ là tien' Betani ya du ni nɛ, Sudɛn ya kpenpuol bó. San là siih binib Uwien ya ñunm nɛn sãan nɛ.

Yesu nɛ yé Uwien ya Pebuk

29 Kutaaku faa', San laa' *Yesu we ní u'saan, nɛ u ye: «Liike mɛn, Uwien ya *Pebuk kà ñɛndeh uɲɛndun ya nib ya biere nnɔ sɔ.

30 N là tɔke' wɔn ya gbɛr nɛ ki ye uɲɛ uba pɛ n'puoli bó ní ki cɛn' nni nnɔ, kimɛ u là te ki laa' ba laan maa' nni.

31 Min mɔnɔn ŋa là bɛn udaan wà nɛ, ama n baa' ki siih binib Uwien ya ñunm ŋɔ Israyɛl yaab nɛ ní bɛnde wɔ.»

32 Nɛ San tɔke' binib ki ye: «N laa' *Mifuoñaanm ñɛn' paaki bó ki jiih ní, ki naan unɛnjel, ki lá te u'bo.

33 Min mɔnɔn ŋa là bɛn udaan wà nɛ, ama Uwien wà sɔn' nni ní li siih binib u'ñunm nnɔ, nɛ tɔke' nni ki ye n li ɛ *Mifuoñaanm jiiire' ní ki lá te uɲɛ uba bo. Wɔn nɛ li cɛrɛ *Mifuoñaanm ní jiiire ní binib bo.

34 N laa', nɛ ki kun' imɔn ki ye wɔn nɛ yé Uwien ya Bijɛ.»

Bà kpiɛ' ki tien' Yesu ya panpaankaab

³⁵ Kutaaku faa', nɛ San tí te ni'saan nin u'panpaankaab bile.

³⁶ U laa' *Yesu gèbreh, nɛ u caan' u'bo inun, ki ye: «Liike mɛn, Uwien ya Pebuk sɔ.»

³⁷ San ya panpaankaab bile nnɔ cii' u len' nà, nɛ ki paan' *Yesu bo.

³⁸ *Yesu jiɛbe', ki laa' bi pɛ u'bo, nɛ u niire' bɛ ki ye: «Ni yíe ba?» Nɛ bi ye: «Rabi, a te lɛ saan-i?» Rabi ya tingi si: Uwɔnwɔknl bii Cɛnbaa nɛ.

³⁹ Nɛ u ye: «Dɛn mɛn, ni li lɛ.» Ní là te kutaajuɔku tikur tunan ya yo nɛ. Bi paan' u'bo ki tí laa' u te nà saan, nɛ ki juore' u'saan ki tonde' ní'daali ya wentunl.

⁴⁰ Bijɛb bile bà là cii' San ya lenm ɲɔ ki paan' *Yesu bo nnɔ, bi yih uba Andre, u yé Simɔn Píɛr ya ninjɛ.

⁴¹ U kpiɛ' ki jon' ki tí laa' u'ninjɛ Simɔn nɛ ki tɔke' wɔ ki ye: «Ti laa' Mɛsi.» Mɛsi ya tingi si: Uwien ya Nigɛndkɛ Kristo nɛ.

⁴² Nɛ ki taa' wɔ ki baa' *Yesu saan. *Yesu caan' Simɔn bo inun, ki tɔke' wɔ ki ye: «Bi yih ɲɛ Simɔn nɛ, San ya bijɛ. Bi ji li yih ɲɛ Sefas nɛ.» Sefas ya tingi si: Litɛnpenl nɛ.

⁴³ Kutaaku tí faa' nɛ *Yesu yíe wɔ ń jo Galile ya tinfɛnm bó. U laa' Filip nɛ ki tɔke' wɔ ki ye: «Paan n'bo ní.»

⁴⁴ Filip nnɔ yé Betsayida ya du yɔ nɛ. Andre nin Píɛr mɔ yé nɛn bó yaab nɛ.

⁴⁵ Filip jon' ki tí laa' Natanayɛl nɛ ki tɔke' wɔ ki ye: «Ti laa' unil wà Moyis là kele' u'gber Yiko ya gbɔnku ni nnɔ. *Uwien ya ɲɔbonsɔknb mɔ là len' u'gber. Wɔn si: Nasarɛt ya Yesu, Yosef ya bijɛ.»

46 Nε Natanayel niire' wɔ ki ye: «Nibonmɔnmɔnn li fre kí ñε ní Nasaret ya du ni-ii?» Nε Filip tɔke' wɔ ki ye: «Dεn kí tĩ liike.»

47 *Yesu laa' Natanayel we ní u'saan, nε u ye: «Liike mεn, Israyel ya bol ya nil tenten sɔ, u yé ugbemɔndaan nε.»

48 Nε Natanayel niire' wɔ ki ye: «A bεn nni lε saan-i?» Nε *Yesu ye: «A bi te bukenkenbu ni ma nnɔ n kpiε' ki laa' ηε nε ki yaan Filip yin' ηε.»

49 Nε Natanayel ye: «Cεnbaa, a mɔnbe ki yé Uwien ya Bijε nε. A yé Israyel ya bercien nε.»

50 Nε *Yesu ye: «N tɔke' ηε ki ye n laa' ηε bukenkenbu ni ma nnɔ nε a teke' nni ki jin'. A li lε miyɔkm ya bont tà yebe ki cεn' niε nɔ.»

51 Nε ki ye: «N tɔkeh nε imɔn nε, ni li lε kutaaku ye, kí lε Uwien ya tondb doh kutaaku ki jiinh ní *Unil ya Bijε ya yul ya paaki.»

2

Bi tien' upiikuɔn uba Kana ya du ni

1 Wienta daali nε bi tien' upiikuɔn uba Kana ya du ni, Galile ya tinfεnm ni. *Yesu ya naa mɔ là te ni'saan.

2 Bi là yin' *Yesu nin u'panpaankaab mɔ upiikuɔn nnɔ.

3 Midaam là pɔre', nε *Yesu ya naa tɔke' wɔ ki ye: «Ba ji ηmɔbe daam.»

4 Nε *Yesu jiin' wɔ ki ye: «Upii, min nin sin tu lε nε? N'yo ηa laan baa'-a!»

5 Nε u'naa tɔke' bitonsɔnb ki ye: «U ye ma la, ní tien nnɔ.»

6 Tɔ, icincεncien iluob iba là se ni'saan. Cin kε cin là li fre kí teke ten icùɔn iniin bii icùɔn piik nin ile.

*Sufmbε là kuonh i ya cin ni nε miñunm ki taah ki sɔkreh bi'ba, ki paakeh iyaajεbok ye ma bo.

⁷*Yesu tɔke' bitonsɔnb nnɔ ki ye: «Gbien mɛn icin yii nɔ miñunm.» Nε bi gbien' i'kε miεn.

⁸Nε u ye: «Kon mɛn kí tí de wà likeh kunacenku ya tòn.» Nε bi kon' ki tí de' wɔ,

⁹ki laa' miñunm nnɔ kpende' midaam ηɔ. Nε u wube' ki liike', ka bɛn mĩ ñɛn' nà saan. Ama bitonsɔnb bà kon' ki tí de' wɔ nnɔ, bɛn bɛn. Nε u yin' piicε,

¹⁰ki tɔke' wɔ ki ye: «Wà kε ye wɔ n de midaam la, u kpɛreh ki dienh mà ηmε nε. Binib ñun' ki tí gbo' la, nε u ji dienh mà ηa ηmε ki gbien'. Sin sɛn' ma ηmε ki tí kende' nε ki yùɔn' ki de'-a!»

¹¹Nɛn nε yé miyɔkm ya bonn nà *Yesu cin' ki tien' nɛ. U là tien' miyɔkm ya bonn bugbɛn Kana ni nε, Galile ya tinfɛnm ni, ki cère' binib laa' u ηmɔbe ukpɛke ma bo. Nε u'panpaankaab teke' wɔ ki jin'.

¹²Ni ya puoli bó nε wɔn nin u'naa nin u'ninjɛb nin u'panpaankaab jiiere' Kapɛrnawum ya du bó, ki tí tien' ni'bó iwenkàankε.

*Yesu ηɔre' ikpenkpend Uwien ya duku ya luo bo
(Matie 21:12-13; Mark 11:15-17; Luk 19:45-46)*

¹³Ni là sɛn' waamu nε *Sufmbε ya Pak n jele, nε *Yesu don' Yerusalem bó,

¹⁴ki tí kɔn' Uwien ya duku* ya luo bo, ki laa' binib te u'bo. Biba kuɔreh inε nin ipe nin inɛnjel, bitɔb kpendeh ilike.

¹⁵Nε u taa' inmi ki tien' unalɛbe yaam, ki ηɔre' biwenkuɔrb nnɔ nin bi'pe nin bi'nε nnɔ kε ki ñɛn'

* **2:14** Liike Matie 12:5; Mark 11:11; Luk 2:27.

saali, ki kpenkpien' bilikkpendb nnɔ ya like, ki tuture' bi'teb ki gbɔgbɔbe'.

16 Nε ki tɔke' binɛnjekuɔrb nnɔ ki ye: «Ñen mɛn ni'ke niε saan! Ni la taa n'Baa ya duku kɪ tien kukpenkpendduku.»

17 Nε u'panpaankaab tiere' ki ye nɪ kele' *Uwien ya gbɔnku ni ki ye: «Uwien, n'nun mɔn a'duku ya gber bo cɛn, nε nɪ sienh n'fɛl ni tɛn umu.»

18 Nε *Sufmbε ya ciɛnb niire' wɔ ki ye: «A li tien mi lε yɔkm ya bonn kɪ wuɔn tɛ kɪ ye a ηmɔbe usɛn á tien a teh nà nɔ?»

19 Nε u ye: «We mɛn Uwien ya duku kuu, ηɔ n taa iwien ita kɪ liεbe kɪ mε kù.»

20 Nε bi ye: «Bi taa' ibin pinan nin iluob nε ki mɛn' Uwien ya duku kuu nɔ, nε sin ye a li taa iwien ita kɪ liεbe kɪ mε kù-uu?»

21 Ama *Yesu lienh Uwien ya duku kùà bó nnɔ, u niireh u'gbɛnɛnt nε.

22 Uyo wà u mɛkre' bitenkpiib ni nnɔ, nε u'panpaankaab tiere' ki ye u là len' nnɔ. Nε ki teke' nà kele' *Uwien ya gbɔnku ni nnɔ nin *Yesu ya lenm ki jin'.

Yesu bɛn nà te unil ya fɛl ni

23 *Yesu là te Yerusalem ni nε Pak ya nacenku nnɔ ya yo, ki tien' miyɔkm ya bont, binib laa', nε bà yεbe teke' wɔ ki jin'.

24 Ama wɔn ηa du bi'bo, kime u bɛn binib ke ya yɛnmaale.

25 Wa nuunh uba nɪ tɔke wɔ unil ya gber. Kime wɔn bugbɛn bɛn nà te unil ya fɛl ni.

3

Yesu nin Nikodem ya gber

1 Ujε uba là te bi yih wɔ Nikodem, u yé *Farisiεnmbε ya cεkl ya nil nε, ki yé Sufmbε ya cienb ya uba.

2 U baa' *Yesu saan kuñɔnku ki tɔke' wɔ ki ye: «Cεnbaa, ti bεn ki ye Uwien nε sɔn' ηε ní á lá wɔkn tε, kimε Uwien ηa te nin nil la, wa ní fre kí tien yɔkm ya bont tεn a teh ma bo nɔ.»

3 Nε *Yesu tɔke' wɔ ki ye: «N tɔkeh ηε imɔn nε, ba maa' unil wà ki lere' la* , uidaan ηa ní fre kí lε Uwien ya bεl.»

4 Nε Nikodem ye: «Unil tien' ucien la, bi li tien mila kí maa wɔ kí lere? U li fre kí liebe kí kɔ u'naa ya benku ni ηɔ bε ní maa wɔ kí lere-ee?»

5 Nε *Yesu ye: «N tɔkeh ηε imɔn nε, ba maa' nil wà miñunm nin *Mifuoñaanm ni la, uidaan ηa ní fre kí kɔ Uwien ya bεl ni.

6 Unisaal maa' nà la, nĩ yé unisaal nε. *Mifuoñaanm maa' nà la, nĩ yé *Mifuoñaanm yaann nε.

7 La cère n tɔke' ηε ma ki ye nĩ kpε bε ní maa nε kí lere nno ní cuo ηε miyɔkm.

8 Mitafaam† joh mĩ yíe nà bó nε, nε a ciih mi'waaku bó, ka bεn mĩ ñεn' nà, ki niireh nin mĩ joh nà. Unil wà kε *Mifuoñaanm maa' wɔ la, u'mɔ yaam te nno nε.»

9 Nε Nikodem niire' wɔ ki ye: «Nì li tien mila kí tien-i?»

* **3:3** Grekmbε ya lenm ya ñɔbonl là teh kí maa kí lere nno li fre kí ye kí maa paaki bó mɔ. † **3:8** Grekmbε ya lenm ya ñɔbonl là teh Mifuoñaanm nno li fre kí ye mitafaam mɔ.

10 Nε *Yesu jiin' wɔ ki ye: «A yé unil wà wɔknh Israyel yaab Uwien ya gber, nε ka ben n len' nà nɔ ya tingi-ii?

11 N tɔkeh ηε imɔn nε, ti lienh ti ben nà nε, ki kundeh imɔn ti'nun laa' nà bo, nε na teknh ti'mɔnkun ki jinh.

12 N tɔkeh nε uηendun wuu ni ya gber, nε na teknh tù ki jinh. N tɔke' nε paaki bó yaar la, ni li tien mila kí teke tù kí ji?

13 Unil ya Bijε wà n̄en' paaki bó ki jiire' ní ηa ní la, uba ηa don' paaki bó.

14 «Bi li fin Unil ya Bijε paaki bó ten Moyis là fin' ma uwe udɔ bo ki caan' kupenpelku ni nnɔ nε,

15 ηɔ unil wà κε teke' wɔ ki jin' la, wɔ ní le limiel là ηa ηmɔbe gbenm.»

16 Imɔn, Uwien yíe uηendun ya nib ki gbien', nε ki taa' u'Bubaabk ki de' ηɔ wà κε teke' wɔ ki jin' la, u la kpo kí juore fεnm, ama wɔ ní le *limiel là ηa ηmɔbe gbenm.

17 Kimε Uwien ηa sɔn' ní u'Bijε uηendun ni wɔ ní lá biin uηendun ya nib, u sɔn' wɔ ní wɔ ní lá ηmien bε nε.

18 Wà κε teke' wɔ ki jin' la, Uwien ηa ní biin wɔ. Ama wà κε ηa teke' wɔ ki jin' la, Uwien biin' wɔ ηɔ, kimε wa teke' wɔn Uwien ya Bubaabk ki jin'.

19 Uwien n̄iikeh nà bo sɔ ki biindeh binib: kuwenwenku baa' uηendun ni, nε binib yíe licin̄unl ki cɛn' kuwenwenku, kimε bi'tuon bre nε.

20 Wà κε teh nà bre nen kuwenwenku nε, ka yíe wɔ ní nekkn kù, kimε u jie u'tuonbierε nnɔ li n̄e upaan bo nε.

21 Wà κε teh nà mɔn joh kuwenwenku ni nε, nε

binib ní lε u'tùon kí bende kí ye u teh Uwien yíe ná nε.

San len' Yesu ya gber ma bo

²² Ni ya puoli bó nε *Yesu nin u'panpaankaab jon' Sude ya tinfenm ni, ki tí te ni'bó, nε u siih binib Uwien ya ñunm.

²³ San mǎ là siih binib Uwien ya ñunm, Enǎn ya du ni nε, kimε miñunm là yεbe ni'saan. Udu nnǎ kpieke Salim ya du nε. Binib là bàareh u'saan, nε u siih bε Uwien ya ñunm.

²⁴ U ya yo ki laa' ba laan là cuo' San ki tí pekñ'.

²⁵ San ya panpaankaab findeh nin Suf uba bi sǎkreh bi'ba ki paakeh iyaajebok ye ma bo nnǎ bo nε.

²⁶ San ya panpaankaab baa' ki lá tǎke' wǎ ki ye: «Cεnbaa, unil wà là te a'saan Suden ya kpenpuol bó, a tǎke' binib u'gber nnǎ, u'mǎ ji siih binib Uwien ya ñunm nε, nε binib kε ji joh wǎn saan.»

²⁷ Nε San tǎke' bε ki ye: «Nil ηa ní fre kí li ηmǎbe niba ηǎ Wien ηa de' wǎ nè.

²⁸ Ninbi bugben yé n'mǎnkunb ki ye n là len' ki ye min ηa yé Uwien ya Nigendke *Kristo, ama Uwien sǎn' nni ní liere wǎn nε usen.

²⁹ Ujε kuǎndeh upii la, wǎn si upii. Piice ya jǎ wǎn te ugbe nε ki cengeh u'jǎ bó. U tí cii' u'jǎ ya nieke bó uyo wà la, nε u'yenm ní sǎnge cεen. N'mǎ ηmǎbe u ya yensonge nε ki tí gben'.

³⁰ Ní kpe wǎn *Kristo ya yel ní li tùǎreh ki kpienh, nε n'yaal ní li sondeh.»

Unil wà ñen' paaki bó ni ya gber

³¹ Wǎn wà ñen' paaki bó ní nnǎ nε cεn' ná kε te. Unil wà ñen' uηendun ni yé uηendun ya nil nε, ki

lienɥ uɲɛndun ya lenm. Unil wà ñɛn' paaki bó ní nɛ cɛn' nà kɛ te.

³² U kundeh imòɔn u laa' nà nin u cii' nà bo nɛ. Ama uba m̀ɔnɔn ɲa teke' u'm̀ɔnkun nnɔ.

³³ Wà kɛ teke' u'm̀ɔnkun nnɔ la, u tuo' ki ye Uwien yé ugbɛm̀ɔndaan nɛ.

³⁴ Unil wà Uwien sɔn' wɔ ní nnɔ lienɥ wɔn Uwien ya gber nɛ, kimɛ Uwien taa' *u'Fuoñaanm ki de' wɔ ki tì gben' nɛ.

³⁵ Uwien Baa yíe u'Bijɛ, nɛ ki taa' nà kɛ te ki ɲukn' wɔ.

³⁶ Wà teke' Uwien ya Bijɛ ki jin' la, u ɲm̀ɔbe limiɛl là ɲa ɲm̀ɔbe gbenm nɛ. Ama wà ɲa tuo' ki teke' Uwien ya Bijɛ ki jin' la, wa rí lɛ limiɛl nnɔ. Uwien ya mutuol li tuu ki te u'bo nɛ.

4

Yesu nin Samari ya pii uba ya gber

¹ *Yesu cii' binib t̀ɔke' *Farisiɛnmbɛ ki ye u teh binib u'panpaankaab ki siih bɛ Uwien ya ñunm ki cɛn' San.

² Im̀ɔn, *Yesu bugben ɲa là siih nib Uwien ya ñunm. U'panpaankaab nɛ là siih bɛ.

³ *Yesu cii' bi lienɥ nnɔ ma nnɔ nɛ u siere' Sude ya tinfɛnm ni, ki liɛbeh Galile ya tinfɛnm bó.

⁴ U joh Galile la, u li ñɛ *Samari ya tinfɛnm ni nɛ.

⁵ U tì baa' Samari ya du uba ni, bi yih wù Sikar. Sakɔb là de' u'bijɛ Yosef bukp̀aabu bùa nnɔ ɲa f̀ɔke nin ni'saan.

⁶ Sakɔb ya ñunbunl te nɛn saan nɛ. *Yesu cuon' ki jii', nɛ ki k̀ɛle' liñunbunl nnɔ ya ñɔgbel bo. Ní là tuo kuwensiiku ya yo nɛ.

⁷ Samari ya pii uba baa' wɔ rí lun miñunm, nɛ *Yesu t̀ɔke' wɔ ki ye: «Pu nni miñunm rí ñu.»

8 U ya yo ki laa' u'panpaankaab jon' udu ya benku ni be ní tì de tijier.

9 Ne upii nnò ye: «Kí ye be bo? Sin Suf mǎ lá miéh min Samari ya pii miñunm-ii?» U len' nnò, kime Sufmbε ηa là nekndeh Samari yaab.

10 Ne *Yesu ye: «A bi ben Uwien ya paabu, ki tí bi ben wà miéh ηε miñunm nǎ la, sin ne bi li miε wǎ, ne u bi li de ηε mifuobm ya ñunm.*»

11 Ne upii nnò ye: «Cεnbaa, ηa ηmǎbe bonlunkaann, liñunbunl nnò mǎ ñǎ, a li le mifuobm ya ñunm nnò le saan-i?»

12 Ti'yaajε Sakǎb ne là de' tε liñunbunl lie nǎ. Wǎn nin u'bijieb nin u'went ke là ñun' li'ñunm. Sin ne cεn' wǎn-ii?»

13 Ne *Yesu tǎke' wǎ ki ye: «Wà ke ñuh miε ya ñunm la, uñuñun li liebeh ki coh wǎ ne.

14 Ama wà ke li ñu n li de wǎ miñunm mà nnò, ñuñun ηa ji li cuo wǎ fiebu. N li de wǎ miñunm mà nnò li te ten liñunbunl ne u'ni, kí li dienh wǎ limiel là ηa ηmǎbe gbenm.»

15 Ne upii nnò ye: «Cεnbaa, de nni mi ya ñunm, ñuñun ji la cuo nni ηǎ n ji la bàareh niε saan ki luh.»

16 Ne *Yesu ye: «Jo kí tì yin a'cε kí liebe ní.»

17 Ne u ye: «Ma ηmǎbe cε.» Ne *Yesu jiiin' wǎ ki ye: «A ye ηa ηmǎbe cε ma nǎ, ñí yé imǎn ne.

18 Kime a kun' ticer ki tì dukn' jeb biñun ne. A ji te uje wà saan fenfenno nǎ ηa yé a'cε. A len' ma nǎ, a tǎke' tigbemǎnt ne.»

19 Ne upii nnò ye: «Cεnbaa, n bende' ki ye a yé *Uwien ya ñǎbonsǎknl ne.

* **4:10** Grεkmbε ya lenm ya ñǎbonl là te *mifuobm ya ñunm* nnò li fre kí ye miñunbungkaam mǎ.

20 Tinbi Samari yaab ya yaajeɓ puke' Uwien lijuɗl lie bo ne, ne ninbi *Sufmbe ye bi li pukeh Uwien na saan si: Yerusalem ni ne.»

21 Ne *Yesu take' wo ki ye: «Upii, teke ki ji ki ye, uyo we ni, nib na ji la li pukeh Baa Uwien lijuɗl lie bo, ka ji li pukeh wo Yerusalem mo ni.

22 Ninbi Samari yaab pukeh Uwien, ne ka ben wo. Tinbi *Sufmbe won, ti ben wo, ne ki pukeh wo. Kime wa li nmien binib ke nen' *Sufmbe ni ne.

23 Uyo we ni, ne ni ye fenfenna ne, bipupukmɗnb li pukeh Baa Uwien bi'fel ni ne imɗnmɗn. Kime Uwien nuunh bi ya nib ya bol ne be ni li pukeh wo.

24 Uwien na nmabe gbenent, ba lenh wo. Binib ba ke pukeh wo no li pukeh wo bi'fel ni† ne imɗnmɗn.»

25 Ne upii no ye: «N ben ki ye Uwien ya Nigendke, wa bi yih wo *Kristo no, li baa ni. U la baa' la, u li take te tibont ke ya tingi.»

26 Ne *Yesu ye: «Min wa lienh ne no, n ye won ne.»

27 U ya yo ne u'panpaankaab liebe' ni. Bi laa' won nin upii takeh tigber ma no ne ni cuo' be miyɗkm, ama uba na kaabe' ki niire' wo ki ye: «A ye ba u'saan-i?» Bii «A takeh wo be ya gber-i?»

28 Nen saan ne upii no taa' u'cuɗl ki sien', ki jon' udu ya benku ni, ki ti take' binib ki ye:

29 «Den men ki ti liike uje wa take' nni n tien' na ke no-a! Wa lii ye Uwien ya Nigendke Kristo-oo?»

30 Ne bi nen' udu ni ki joh *Yesu bo.

31 Upii no liebe' udu bo uyo wa no, ne *Yesu ya panpaankaab gbáanh wo ki teh: «Cenbaa, ji tijier.»

† 4:24 Grekmbɛ ya lenm ya nɗbonl la teh bi'fel ni no li fre ki ye Mifuoŋaanm ya tuɗm bo mo.

32 Nε u tɔke' bε ki ye: «N ηmɔbe tijier tuba rí ji na ben tù.»

33 Nε u'panpaankaab niireh tɔb ki teh: «Uba nε nín tuke' tijier ki lá de' wɔ bii?»

34 Nε u tɔke' bε ki ye: «N'jier si rí tien wà sɔn' nni ní yíe nà nε, kí sɔn u'tuonl kí tĩ gben.

35 Ninbi pɔh mikpenjenm ki teh: «Ní sien' inmaale inan nε nè rí kpaan tikpejier ya taanm.» Ama min tɔkeh nε nε: yaare mɛn kí liike, tikpejier ben' ki kpaan' mitaanm ηɔ.

36 Wà taakeh tikpejier teknh u'paaku nε, ki taakeh ni'ke limiel là ηa ηmɔbe gbenm bo. Nεn nε li cère wà buuh nin wà taakeh ke rí li ηmɔbe uyensɔnge.

37 Mikpenjenm mà teh: «Uba buuh, nε utɔ taakeh» nnɔ yé imɔn nε.

38 Kimε n sɔn' nε ní tĩ taan tikpejier tà na jènde' tu'bo nε. Biba nε jènde' ki sɔn', nε ninbi jondeh bi'tontonku bo.»

39 Upii nnɔ tɔke' Samari ya tinfenm yaab ki ye *Yesu tɔke' wɔ u tien' nà ke ma nnɔ nε bi teke' *Yesu ki jin' ki yebe,

40 ki baa' u'saan, ki gbáan' wɔ ki ye wɔ rí juore bi'saan, nε u tien' nin bε iwien ile.

41 Binib teke' wɔ ki jin' wɔn bugben ya lenm bo ki yebe ki cen' bà teke' wɔ ki jin' upii nnɔ ya lenm bo nnɔ.

42 Nε bi tɔke' upii nnɔ ki ye: «Na ji yé a ya lenm baba bo nε ti teke' wɔ ki jin'. Tinbi bugben cii' u len' ma bo, ki bende' ki ye u mɔnbe ki yé uηendun ya Nmienl nε.»

Yesu cère' utonsanciεn uba ya buk faake'

43 Iwien ile nnɔ gɛ̀bre', nɛ *Yesu n̄ɛn' ni'saan ki jon' Galile ya tinfɛnm ni.

44 Wɔn bugbɛn nɛ là len' ki ye *Uwien ya n̄ɔbonsɔknl kɛ n̄ɔbonsɔknl ya tiɛma du ni yaab nɛ n̄a boh wɔ.

45 Ama u t̄i baa' Galile ya tinfɛnm ni ma nnɔ, bi teke' wɔ kucɛ̀nku mɔnmɔnm nɛ, kimɛ bi'mɔ là jon' Yerusalem bɛ n̄ t̄i jele kunacɛnku ma nnɔ, bi là laa' u tien' nà kɛ kunacɛnku nnɔ ya yo.

46 U liɛbe' ki baa' Kana ya du ni, Galile ya tinfɛnm ni, u là cɛ̀re' miɲunm kpɛnde' midaam nà saan nnɔ. Gobina ya tonsɔnciɛn uba te Kapɛrnawum ya du ni u'bijɛ bun.

47 Utonsɔnciɛn nnɔ cii' *Yesu n̄ɛn' Sude ya tinfɛnm bó ki baa' Galile ya tinfɛnm ni, nɛ u baa' ki gbáan' *Yesu ki ye wɔ n̄ jo u'den, kí cɛ̀re u'bijɛ n̄ faake, kimɛ u benh wɔ n̄ kpo nɛ.

48 Nɛ *Yesu tɔke' wɔ ki ye: «Na laa' yɔkm ya d̄iɛku nin yɔkm ya bonn la, na li li teke nni kí ji-a!»

49 Nɛ utonsɔnciɛn nnɔ tɔke' wɔ ki ye: «Yonbdaan, jo n'den tonm! A taande' la, a li t̄i baa kí lɛ n'buk nnɔ kpo'-a.»

50 Nɛ *Yesu ye: «Li kunh, a'bijɛ faake'-a.»

Ujɛ nnɔ teke' *Yesu tɔke' wɔ nà nnɔ ki jin', nɛ ki liɛbe' ki kùnh.

51 U kùnh ma nnɔ nɛ u'tonsɔnb tuobe' wɔ usɛn ni ki tɔke' wɔ ki ye: «A'bijɛ faake'-a.»

52 Nɛ u niire' bɛ ki ye: «U lɛ yo ba nɛ u'gbɛnɛnt tunge'?» Nɛ bi tɔke' wɔ ki ye: «Wenli kutaajuɔku kukurku kuba ya yo nɛ u'gbɛnɛnt wun sɔnge'.»

53 Nɛ ujɛ nnɔ bɛnde' ki ye u ya yo nɛ *Yesu wun tɔke' wɔ ki ye u'bijɛ faake' n̄ɔ. Nɛn saan nɛ wɔn nin u'den yaab kɛ teke' *Yesu ki jin'.

54 Nɛn nɛ tien' miyɔkm ya bonlienn nà *Yesu tien' nè uyo wà u ñɛn' Sude ya tinfɛnm ni, ki liebe' ní Galile ya tinfɛnm ni nnɔ.

5

Ujɛ uba ya tàan nin u'nuɔ faan' Yesu cère' u faake'

¹ Ni ya puoli bó nɛ Sufmbɛ ya nacenku kuba te Yerusalem ni, nɛ *Yesu don' ni' bó.

² Bi là lùke' kujɛbieku kuba Yerusalem ni, kù te bi yih nà saan ipe ya nañɔbu nnɔ. *Sufmbɛ ya lenm ni, bi yih kujɛbieku nnɔ Betsata nɛ. Tininbont tunun là se ki guɔn' kù.

³ Biwienb dɔdɔ tininbont nnɔ ni ki yɛbe. Biba yé ijùɔn, bitɔb yé idiɛn, bitɔb mɔ ya nuɔ nin bi'taan kɛ faan'. [Bi'kɛ là dɔ ki gu uyo wà miñunm li jènge nɛ.

⁴ Kimɛ uyo uba la, Uwien ya tond uba tì ñ jiiire ní nɛ kí lá kɔ kujɛbieku nnɔ ni, kí kùkùre miñunm. Uyo wà u baa' ki lá kùreh uwien wà kpɛɛ' ki kɔn' la, u bun iwien yà kɛ la, u li faake nɛ.]*

⁵ Ujɛ uba mɔ là te ni'saan ki bun ibin pita nin iniin.

⁶ *Yesu laa' u dɔ, nɛ u bɛnde' ki ye u bunge' ní wuɔke'-a. Nɛ u niire' wɔ ki ye: «A yíe á faake-ee?»

⁷ Nɛ uwien nnɔ jiiin' wɔ ki ye: «Yonbdaan, miñunm lá jèngeh la, ma ñmɔbe nil wà li taa nni kí kuɔn mi'ni. N benh ní kɔ la, nɛ uba ní kpɛɛ nin nni kí kɔ.»

⁸ Nɛ *Yesu tɔke' wɔ ki ye: «Fii, kí yuure a'nagenl, kí li cuonh.»

⁹ Nɛ u faake' i ya tàan bo, ki yuure' u'nagenl, ki cuonh.

Ní'daali là yé *Saba ya daali nɛ.

* 5:4 Bi kpɛɛ' ki kele' tigbɔnt tà nnɔ ya tuba ni migbiirm 5:3b-4 ña te tu'ni.

10 Nɛn bo nɛ *Sufmbɛ ya ciɛnb tɔkɛ' uʒɛ wà faake' nnɔ ki ye: «Dinnɔ yé *Saba ya daali nɛ, ɲa ɲmɔbe sɛn a yuure' a' nageɲl kí tuke.»

11 Nɛ u tɔkɛ' bɛ ki ye: «Uʒɛ wà cère' n faake' nnɔ, wɔn nɛ ye ɲ yuure n' nageɲl kí li cuonh.»

12 Nɛ bi niire' wɔ ki ye: «U lɛ daan nɛ ye á yuure a' nageɲl kí li cuonh-i?»

13 Nɛ uʒɛ wà faake' nnɔ ɲa bɛnde' unil wà nɛ, kimɛ linigol là te ni'saan ma nnɔ wa bɛnde' *Yesu taa' nà bó.

14 Uyo uba nɛ *Yesu lá laa' wɔ Uwien ya duku ya luo bo, nɛ ki tɔkɛ' wɔ ki ye: «Liike, fɛnfɛnnɔ a faake'-a! A la ji ɲ tien biere ɲɔ ijɛnd yà cɛn' yiɛ nɔ la tu ɲɛ.»

15 Nɛ uʒɛ nnɔ jon' ki tɪ tɔkɛ' *Sufmbɛ ya ciɛnb ki ye *Yesu nɛ cère' u faake'.

16 Nɛn bo nɛ Sufmbɛ ya ciɛnb cin' ki kɔnh nin Yesu, kimɛ u cère' unil faake' *Saba ya daali.

17 Ama *Yesu tɔkɛ' bɛ ki ye: «N'Baa sɔnh itùon nɛ haali nin fɛnfɛnnɔ, nɛ n'mɔ sɔnh.»

18 *Yesu len' nnɔ ma nnɔ nɛ Sufmbɛ ya ciɛnb tùɔreh ki nuunh bɛ ɲ ku wɔ. Na yé u saa' *Saba ya daali ya kuɔl baba nɛ bi nuunh bɛ ɲ ku wɔ, kimɛ u yin' Uwien wɔn bugbɛn ya Baa ma nnɔ u taa' u'ba ki kpaan' Uwien nɛ.

Uwien de' u'Bijɛ mituɔm

19 Nɛn saan nɛ *Yesu liɛbe' ki tɔkɛ' bɛ ki ye: «N tɔkeh nɛ imɔn nɛ, Uwien ya Bijɛ ɲa ɲ fre kí tien niba u'ba bo. U laa' u'Baa teh nà nnɔ, u'mɔ teh nɛn nɛ. U'Baa teh nà nnɔ, u'mɔ teh nɛn nɛ,

20 kimɛ Baa yé u'Bijɛ, nɛ ki wuɔn' wɔ u teh nà kɛ. U li wuɔn wɔ itùon yà cɛn' yiɛ nɔ, ɲɔ nè ɲ tùɔre kí cuo nɛ miyɔkm.

21 Uwien Baa mækreh bitenkpiib, ki cèreh bi fuobe ma nnɔ, nnɔ nɛ u'Bijɛ mɔ li cèrɛ u yíe bà nnɔ ní li fuobe.

22 Uwien Baa ɲa buh nil uba buur, u cèbe' u'Bijɛ nɛ tibuur kɛ,

23 ɲɔ binib kɛ ní kpiɛke u'Bijɛ tɛn bi kpiɛkreh u'Baa ma bo. Unil wà kɛ ɲa kpiɛke' Uwien ya Bijɛ la, wa kpiɛke' u'Baa wà sɔn' wɔ ní nnɔ mɔ nɛ.

24 «N tɔkeh nɛ imɔ̀n nɛ, unil wà kɛ cii' n'gbɛr, ki teke' wà sɔn' nni ní ki jin' la, u laa' limiɛl là ɲa ɲmɔbe gbenm nɛ. Uwien ɲa ní biin udaan. U ɲɛn' mikuum ni nɛ, ki kɔn' mifuobm ni.

25 N tɔkeh nɛ imɔ̀n nɛ, uyo we ní, nɛ ní yé fɛnfɛnnɔ nɛ, bitenkpiib li cii Uwien ya Bijɛ ya niɛke bó. Bà li cii nnɔ li lɛ limiɛl.

26 Baa yé limiɛl ya daan ma nnɔ nɛ ki cèrɛ' u'Bijɛ mɔ yé limiɛl ya daan,

27 ki de' wɔ ufaa wɔ ní bu binib tibuur, kimɛ u yé Unil ya Bijɛ nɛ.

28 La cèrɛ mɛn niɛ kɛ ní cuo nɛ miyɔkm. Uyo we ní, binib bà kɛ te ikul ni nnɔ li cii u'niɛke bó,

29 kí ɲɛ ní. Bà sɔn' lituonmɔnmɔnl nnɔ li mækre kí lɛ limiɛl, nɛ bà sɔn' itùonbiɛrɛ nnɔ mɔ li mækre ɲɔ Uwien ní bu bɛ tibuur.»

Nà wɔngɛh ki teh Yesu mɔnbe ki ɲɛn' ní u'Baa Uwien saan

30 «Ma ní fre kí tien niba n'ba bo. N buh binib tibuur n'Baa ye ma bo nɛ. N'buur cuube nɛ, kimɛ ma nuunh n yíe nà, n nuunh wà sɔn' nni ní nnɔ yíe nà nɛ.

31 N kundeh n'ba bo imɔ̀n la, na ní tuo n'mɔ̀nkun nnɔ.

32 Uba nɛ kundeh n'bo imɔ̀n, nɛ n bɛn ki ye u lienh n'bo nà nnɔ, yé imɔ̀n nɛ.

33 Ninbi bugben là sòn' ni'tondb San saan, nε u tĩ len' n'bo tigbemònt.

34 Na yé n nuunh unil ya m̀̀nkun nε c̀̀ere' n tiere' nε San ya gber. N lienh nǹ̀ ὴ̀ nı́ ὴ̀mere nε.

35 San là te ten lifrl là bi se' lè li wendeh nε. Ninbi bugben là tuo' ki pokn' u'wenwenku ni uyo uba.

36 Ama niba kundeh n'bo im̀̀n, ki cen' San ya m̀̀nkun. Nεn si: n'Baa de' nni it̀̀on yà nǹ̀ n s̀̀nh yen nε, nε n li s̀̀n yè kí tĩ gben nε. It̀̀on bugben nε ẁ̀ngeh ki teh n'Baa nε s̀̀n' nni ní.

37 N'Baa wà s̀̀n' nni ní nǹ̀, ẁ̀n bugben kundeh n'bo im̀̀n nε. Ama na cii' u'niεke bó, ka laa' ẁ̀ m̀̀.

38 U'gber ὴ̀a te ni'f̀̀l ni, kimε na teke' u s̀̀n' wà ní nǹ̀ ki jin'.

39 Ni t̀̀̀reh ki fiinh *Uwien ya gb̀̀nku, ki maaleh ki teh, ni li lε kun ni nε limiél là ὴ̀a ὴ̀m̀̀be gbenm. Kugb̀̀nku nǹ̀ nε kundeh n'bo im̀̀n.

40 Nε na yíe ní baa n'saan kí lε limiél nǹ̀.

41 «Na yé n nuunh ukpíεke binib saan nε.

42 Ama n ben nε, ninbi ὴ̀a ὴ̀m̀̀be Wien ya yíem ni'f̀̀l ni.

43 Min baa' n'Baa ya yel bo nε, nε na teke' nni. Ama unil baa' ẁ̀n bugben ya yel bo la, ni teknh ẁ̀ nε.

44 Ni yíe ní li kpiεreh t̀̀b nε, ka nuunh kpiεke wà ñeh ní Uwien baba saan nǹ̀. Nεn bo, ni li tien mila kí teke nni kí ji?

45 Ni la maaleh ki teh min nε li biin nε n'Baa saan. Ni du Moyis wà bo nǹ̀, ẁ̀n nε li biin nε.

46 Ni bi teke' Moyis ki jin' la, ni bi li teke n'm̀̀ kí ji nε, kimε Moyis là kele' n ya gber nε.

47 Na teke' Moyis kele' nà nǹ̀ ki jin' ma nǹ̀, ni li tien mila kí teke n'gber kí ji?»

6

*Yesu jin' linigocienl liba**(Matie 14:13-21; Mark 6:30-44; Luk 9:10-17)*

¹ Ni ya puoli bó nε *Yesu puore' Galile ya ñunciεnm mà bi liebe' ki yih mè Tiberiyad ya ñunciεnm nnɔ.

² Binib laa' u teh miyɔkm ya bont, ki cèreh biwiεnb faakreh ma nnɔ nε bi pε u'bo ki yebe.

³ Nε *Yesu nin u'panpaankaab don' lijuɔl ki tī kèle'.

⁴ Nī là sien' waamu nε *Sufmbε ya Pak rí jele.

⁵ *Yesu yaare' ki laa' binib we ní u'saan ligol, nε u niire' Filip ki ye: «Ti li de tijier le saan ηɔ binib bie rí ji?»

⁶ Wɔn bugbεn là ben u li tien ma bo, nε ki niire' Filip ηɔ wɔ rí cii u li len kí ye bà.

⁷ Nε Filip jīin' wɔ ki ye: «Ti taa' iwien kobiile ya tuonl ya paaku mɔnɔn ki de' tijier la, ta rí baa unil kε rí le finfimu kí ji.»

⁸ Nε u'panpaankaab ya uba, bi yih wà Andre u yé Simɔn Pier ya ninjε nnɔ tɔke' *Yesu ki ye:

⁹ «Kibujebuk kiba te niε saan ki ηmɔbe kpɔnɔ unjun nin mujenwawaamu mule ama binib bie yebe ki kpε ma nɔ, nī li tien bε ba?»

¹⁰ Nε *Yesu tɔke' bε ki ye: «Cère mεn binib nnɔ kε rí kèle.» Timɔsɔngt là yebe ni'saan, nε bi kèle' tu'bo. Bijεb là li baa ten itur ijun.

¹¹ *Yesu yuure' kpɔnɔ nnɔ, ki faare' Uwien, ki gbiire' binib nnɔ, nε ki tien' nnɔ mujenwawaamu nnɔ mɔ. U là de' bi'kε bi yíe ma bo nε.

¹² Bi'kε ηmɔn' ki gbo', nε u tɔke' u'panpaankaab ki ye bε rí tanaan tijenjent tà sien' nnɔ ηɔ niba la ñende.

13 Bi tantaan' binib nnə ηmən' kpənə uŋun nnə ki gbo' tijenjent tà s'ien nnə, ki gbien' ikpencub piik nin ile.

14 Binib nnə laa' *Yesu tien' miyəkɲm ya bonn nnə ma nnə nɛ ki ye: «Ujɛ wuə mənbe ki yé *Uwien ya ñəbonsəknl wà li baa uŋendun wuu ni nnə nɛ.»

15 *Yesu bɛnde' ki ye bi nuunh bɛ rí cuo wə kí tien bi'ber, nɛ ki siere' bi'saan, ki liebe' ki don' lijuəl u'baba.

*Yesu cuonh miñunm bo
(Matie 14:22-33; Mark 6:45-52)*

16 Kutaajuəku juəre' ma nnə nɛ u'panpaankaab bure' miñunciɛnm bó,

17 ki tì kən' buñerbu, ki joh miñunciɛnm ya kpenpuol, Kapɛrnawum ya du bó. Nì biire' ki laa' *Yesu ŋa laan baa' bi'saan.

18 Kutafaaku fii' ki joh ki gbiekeh, nɛ iñungbegbel fih.

19 Bi kùre' buñerbu ki baa' kənsini uŋun bii uluob, nɛ ki laa' *Yesu cuonh miñunm bo ki nɛkndeh buñerbu nnə, nɛ bujɛwaanbu cuo' bɛ.

20 Nɛ u təkɛ' bɛ ki ye: «Min nɛ. La sɛn mɛn jɛwaanbu.»

21 U len' nnə ma nnə bi'yɛnm sɔnge nɛ bi taa' wə buñerbu nnə ni. Nɛ i ya taaŋ bo bi pək ki baa' ugbe, bi li ñɛ nà saan buñerbu ni.

Linigol nuunh Yesu

22 Kutaaku faa', nɛ linigol là juore' miñunciɛnm ya gbaatəl nnə tiere' ki ye buñerbu buba nɛ wun te ni'saan, ki bɛnde' ki ye bù wun fii' uyo wà nnə, *Yesu ŋa kən' bù, u'panpaankaab baba nɛ wun kən' bù ki bure'.

23 Ama iñertə ñen' Tiberiyad ya du bó ní ki baa' nà saan Yonbdaan wun taa' kpə̀nə ki faare' Uwien, ki de' binib bi ηmən' nnə.

24 Linigol nnə laa' *Yesu nin u'panpaankaab ηa ji te ní'saan ma nnə nε bi kən' iñerde nnə, ki joh miñunciεnm ya kpenpuol, Kapernawum ya du bó, bε ní tǐ nuun wə.

Yesu nε yé limiel ya jier

25 Bi tǐ laa' wə miñunciεnm ya kpenpuol, nε ki niire' wə ki ye: «Cεnbaa, a baa' niε saan u lε yo ba?»

26 Nε u təke' bε ki ye: «N təkeh nε imə̀n nε, ni jin' tijier ki gbo' ma nnə, nen bo nε ni nuunh nni, na yé ni bende' miyəkɲm ya bont nnə ya tingi nε ki nuunh nni.

27 La sənɲ mən ki nuunh tijier tà saah. Ama li sənɲ mən ki nuunh tijier tà dienh nε limiel là ηa ηməbe gbenm. Unil ya Bijε nε li de nε tijier bugben, kimε Baa Uwien bugben wuə̀n' ki ye u de' wən nε u'tuəm.»

28 Nε bi niire' wə ki ye: «Ti li tien mila kí sən Uwien yíe itùon yà?»

29 Nε *Yesu ye: «Uwien yíe lituonl là si: ní teke min wà u sən' nni ní nnə nε kí ji.»

30 Nε bi ye: «A li tien mi lε yəkɲm ya bonn tí lε ηə kí teke ηε kí ji? A li sən ba?»

31 Ti'yaajeb là jin' tijier tà bi yih tù *mann nnə kupenpelku ni. Ni kele' *Uwien ya gbə̀nku ni ki ye: «U de' bε tijier tà ñen' paaki bó ní bε ní ji.»

32 Nε *Yesu ye: «N təkeh nε imə̀n nε, na yé Moyis nε là de' nε tijier tà ñen' paaki bó ní nnə. Ama n'Baa nε dienh nε tijiemə̀nt tà ñeh paaki bó ní.

33 Kimε tijier tà Uwien dienh nε tù nnə, tun nε ñeh paaki bó ní ki dienh uηendun ya nib limiel.»

34 Nε bi ye: «Yonbdaan, li dienh τε tu ya jier uyo κε.»

35 Nε u ye: «Min nε yé limiel ya jier. Wà κε baa' n'saan la, kònm ηa ji li cuo wə. Wà κε teke' nni ki jin' la, ñuñun ηa ji li cuo wə.

36 N κριε' ki təke' nε ηə: ni laa' nni, ama na nín teke' nni ki jin'.

37 Binib bà κε n'Baa taah bε ki dienh nni li baa n'saan. Wà κε baa' n'saan la, ma í wíε wə.

38 Kimε n ñen' paaki bó ní í lá tien wà sən' nni ní yíε nà nε, ma baa' í tien n'bugben yíε nà.

39 Wà sən' nni ní yíε nà si: u de' nni binib bà κε nnə, n la cère bi'ni uba í bole, ama í mεkre bi'ke uwenfərke ya daali*.

40 Kimε n'Baa yíε nà si: «Binib bà κε laa' min u'Bijε ki teke' nni ki jin' nnə í le limiel là ηa ηməbe gbenm nε. Nε n li mεkre bε uwenfərke ya daali.»

41 U ya yo nε Sufmbe ya cienb bunbeh u'bo, kime u len' ki ye: «Min nε yé tijier tà ñen' paaki bó ní.»

42 Nε ki təkēh təb ki teh: «Uje wuə Yosef ya bijε *Yesu ηa ní-ii? Ti ben u'naa nin u'baa-a! Bε tien' u len' ki ye u ñen' paaki bó ní?»

43 Nε *Yesu liebe' ki təkē' bε ki ye: «La bunbeh men təb saan.

44 N'Baa wà sən' nni ní nnə ηa dère' nil, ki baa' n'saan la, nil ηa í fre kí baa n'saan. Unil wà κε baa' n'saan la, n li mεkre udaan uwenfərke ya daali.

45 Uwien ya ñəbonsəknb là kele' ki ye: «Uwien li wəkn bi'ke miwəknm.» Unil wà κε cií' n'Baa len' nà miwəknm nnə ni, ki teke' nè la, udaan li baa n'saan.

* **6:39** *Uwenfərke ya daali yé lidaali là Uwien li bu binib κε tibuur nnə nε.*

46 Uba ɲa laa' Baa Uwien, wà ɲɛn' ní u'saan nnɔ baba nɛ laa' wɔ.

47 N tɔkeh nɛ imɔn nɛ, unil wà teke' nni ki jin' la, u ɲmɔbe limiel là ɲa ɲmɔbe gbenm nɛ.

48 Min nɛ yé limiel ya jier.

49 Ni'yaajɛb là jin' tijier tà bi yih tù *mann nnɔ kupenpelku ni. Nin nɛn kɛ ɲɔ bi kpo'.

50 Ama tijier tà ɲɛn' paaki bó ní nnɔ, unil jin' tun la, wa rí kpo.

51 Min nɛ yé tijier tà ɲɛn' paaki bó ní ki dienh binib limiel. Unil jin' tu ya jier la, u li fuobe nɛ uyo kɛ. N'gbɛnɛnt nɛ yé tijier tà n li de tù uɲɛndun ya nib ɲɔ bɛ rí lɛ limiel.»

52 Nɛn bo nɛ *Sufmbɛ findɛh bi'ɲmiel ni ki teh: «Ujɛ wuɔ li tien mila kí de' tɛ u'gbɛnɛnt tí ɲmɔn-i?»

53 Nɛ *Yesu ye: «N tɔkeh nɛ imɔn nɛ, na ɲmɔnh Unil ya Bijɛ ya gbɛnɛnt, ka ɲuh u'sɛm la, miel ɲa te ni'ni.

54 Unil wà ɲmɔnh n'gbɛnɛnt ki ɲuh n'sɛm la, limiel là ɲa ɲmɔbe gbenm te u'ni, nɛ n li mɛkre wɔ uwenfɔrke ya daali.

55 Kimɛ n'gbɛnɛnt yé tijiɛmɔnt nɛ, nɛ n'sɛm yé midɛmɔnm.

56 Unil wà ɲmɔnh n'gbɛnɛnt ki ɲuh n'sɛm la, u tɛ nin nni, nɛ n'mɔ tɛ nin wɔ.

57 N'Baa yé limiel ya daan nɛ ki sɔn' nni ní, wɔn bo nɛ n fuobe. Nnɔ nɛ unil ɲmɔnh n'gbɛnɛnt la, min bo nɛ u'mɔ li fuobe.

58 Tijier tà ɲɛn' paaki bó ní te nnɔ nɛ. Ta te tɛn ni'yaajɛb là jin' tà nnɔ. Bɛn kpo'-a. Ama unil jin' tu ya jier la, u li fuobe nɛ uyo kɛ.»

59 *Yesu là wɔknɛh *Sufmbɛ ya taanl ya duku kùà te Kapɛrnawum ni nnɔ nɛ ki len' nɛn kɛ.

Yesu ya panpaankaab biba siere' u'saan

60 U'panpaankaab cii' nnɔ ma nnɔ nɛ bi'ni bà yebe ye: «Tigber tuu faa nɛ. Nɛmɛ li fre kí cenge tù?»

61 U bende' u'yɛnm ni ki ye bi bunbeh tigber nnɔ bo, nɛ ki niire' bɛ ki ye: «Nì saa' ni'yɛnm nɛ-ɛɛ?»

62 Ni nín ji bi laa' Unil ya Bijɛ liebe' ki doh paaki bó u là te nà saan nɛ le?

63 *Mifuoñaanm nɛ dienh limiɛl. Unisaal baba ɲa ní fre kí tien bonn. Tigber tà n tɔke' nɛ nɔ ñɛn' *Mifuoñaanm saan nɛ ki dienh limiɛl.

64 Ama ni'ni biba ɲa teke' ki jin'.» Kimɛ *Yesu là bɛn haali micincinm bà ɲa teke' wɔ ki jin', ki bɛn wà lá li kuɔre wɔ mɔ.

65 Nɛ u tí ye: «Nɛn bo nɛ n tɔke' nɛ ki ye n'Baa ɲa cèbe' wà la, wa ní fre kí baa n'saan.»

66 Kí ñɛ u ya yo nɛ u'panpaankaab ni bà yebe siere' u'saan ka ji tɔkeh nin wɔ.

67 Nɛ u niire' piik nin bile nnɔ ki ye: «Ni'mɔ yíe ní siere bi?»

68 Nɛ Simɔn Piɛr jiiin' wɔ ki ye: «Yonbdaan, ti siere' la, ti li jo ɲmɛ saan-i? Sin nɛ ɲmɔbe limiɛl là ɲa ɲmɔbe ghenm ya gber.

69 Ti teke' ki jin', ki bɛn ki ye sin nɛ yé Uwien ya Niñaan.»

70 Nɛ u tɔke' bɛ ki ye: «Min nɛ ɲa gènde' nɛ piik nin bile-ee? Ama ni'ni uba yé usɛnpol nɛ.»

71 *Yesu len' nnɔ ma nnɔ, u niireh Simɔn Iskariyɔt ya bijɛ Sudas nɛ. Nin Sudas mɔ yé u'panpaankaab piik nin bile nnɔ ya uba ma kɛ nnɔ, wɔn nɛ lá li kuɔre wɔ.

7

Yesu ya ninjieb ɲa teke' wɔ ki jin'

¹ Ni ya puoli bó nε *Yesu cuonh Galile ya tinfɛnm ni, ka yíe wə́ rí jo Sude ya tinfɛnm ni, kime Sufmbε ya ciɛnb bà te ni'bo nnə nuunh bε rí ku wə́ nε.

² Tə́, nǐ là s'ien' waamu nε *Sufmbε rí jele kuna-cenku kùà bi yih kù Ininbon ya nacenku nnə.

³ Nε u'ninjieb təkε' wə́ ki ye: «Siere niε saan, kí li joh Sude ya tinfɛnm bó ηə́ a'panpaankaab mə́ rí tǐ lε a teh miyəkɔm ya bont tà.

⁴ Unil yíe u'yel rí fii la, wa buəh u sɔnh nà. A teh miyəkɔm ya bont tà nnə, cère binib kε rí lε a teh nà.»

⁵ Kimε ben u'ninjieb mənən ηa là teke' wə́ ki jin'.

⁶ Nε *Yesu təkε' bε ki ye: «N'yo ηa laan baa'. Ninbi wən uyo kε mən ni'bo nε.

⁷ Uηɛndun ya nib ηa rí fre kí li nɛn ninbi. Bi nɛn min nε, kime n lienh ki teh bi'tuon bre nε.

⁸ Ninbi li joh mɛn kunacenku nnə. Min ηa rí jo, kime n'yo ηa laan baa'.»

⁹ U là təkε' bε nnə nε ki juore' Galile ya tinfɛnm ni.

Yesu jon' Ininbon ya nacenku ya jelm

¹⁰ *Yesu ya ninjieb bure' kunacenku nnə ma nnə nε u'mə́ ləkɛrε' ki paan'.

¹¹ *Sufmbε ya ciɛnb nuunh wə́ kunacenku nnə ni, nε ki niireh ki teh: «U te lε sɔ?»

¹² Nε linigol nnə bunbeh ki təkεh təb u'gber. Biba teh u yé unimən, nε bitəb teh wa yé nimən, u tulndeh binib nε.

¹³ Ama uba ηa len' u'gber paan bo, kime bi fenge *Sufmbε ya ciɛnb nε.

¹⁴ Bi jele' kunacenku ki tǐ gbiire' siik ni uyo wə́ nnə, nε *Yesu jon' Uwien ya duku bó, ki tǐ wəknh binib Uwien ya gber.

15 Ni cuo' *Sufmbe miyɔkm, ne bi len' ki ye: «Uje wuɔ ɲa benge' gbɔnku-a! U tien' mila ki ben kugbɔnku miɛ ya benm-i?»

16 Ne u tɔke' be ki ye: «N wɔknh binib nà nɔ, na yé min bugben ya wɔknm. Ni yé wà sɔn' nni ní nnɔ ya wɔknm ne.

17 Unil yíe wɔ ní tien Uwien yíe nà la, u li bende n wɔknh binib nà nɔ, ní yé Uwien ya wɔknm ne bii n lienh min bugben ya yel bo ne.

18 Unil wà lienh wɔn bugben ya yel bo la, u nuunh u'tiema kpiɛke ne. Unil wà nuunh wà sɔn' wɔ ya kpiɛke la, wɔn ne yé ugbemɔndaan, ka ɲmɔbe tonnɛnku.

19 Moyis ne ɲa là de' ne *yiko-oo? Nin nen ke ni'ni uba ɲa pe yiko nnɔ bo. Be tien' ni nuunh ní ku nni?»

20 Ne linigol nnɔ tɔke' wɔ ki ye: «Usenpol ne ɲaake ɲe! ɲme nuunh wɔ ní ku ɲe?»

21 Ne u ye: «N tien' miyɔkm ya bonn niba kpein ne *Saba ya daali, ne ní cuo' ni'ke miyɔkm.

22 Moyis là ye ní li jeh ipun. Upunjie ɲa ñen' Moyis saan, u ñen' ni'yaajekpiɛkb saan ne. Nen bo ne *Saba ya daali mɔnɔn, kibuk kà kpaan' ní jie ki'punl la, ni jeh kè ne.

23 Ni jeh ipun *Saba ya daali ɲɔ ni la saa Moyis ya yiko ne. Ne min cère' uwien ya gbɛnɛnt ke faake' *Saba ya daali, ne ni'benku ni ben' n'bo-oo?

24 La likeh men nib ya nun bó ki buh be buur. Cère men ni'buur ní li cuube.»

Binib nuunh be ní bende Yesu yé udaan wà

25 Yerusalem yaab biba lienh ki teh: «Uje wà bi nuunh be ní ku wɔ nnɔ ɲa sɔ-ɔɔ?»

26 Wɔn nɛ lienh binib ya nun bó ba teh wɔ niba nɔ! Bii ti'ciɛnb mɔnbe ki bɛnde' ki ye u yé Uwien ya Nigɛndkɛ Kristo nɛ?

27 *Kristo lá baa' la, uba ŋa rí bɛnde u ŋɛn' nà saan. Ama uje wuɔ wɔn ti'kɛ bɛn u ŋɛn' nà saan.»

28 *Yesu te Uwien ya duku ya luo bo, ki wɔknh binib, nɛ ki len' ufaa bo ki ye: «Ni mɔnbe ki bɛn nni ki bɛn n ŋɛn' nà saan-a! Nin nɛn kɛ ŋɔ ma baa' n'ba ya baam. Wà sɔn' nni ní nnɔ yé ugbɛmɔndaan nɛ. Ama ninbi ŋa bɛn wɔ.

29 Min wɔn, n bɛn wɔ, kimɛ n ŋɛn' wɔn saan nɛ, nɛ wɔn nɛ sɔn' nni ní.»

30 Nɛn saan nɛ bi nuunh bɛ rí cuo wɔ. Ama uba ŋa tien' wɔ niba, kimɛ u'yo ŋa laan là baa'.

31 Linigol nnɔ ni binib bà yɛbe nɛ teke' wɔ ki jin', nɛ ki len' ki ye: «Uwien ya Nigɛndkɛ Kristo lá baa' la, u li tien miyɔkm ya bont kí cɛn uje wuɔ tien' ma bo nɔ-ɔɔ?»

Farisiɛnmbɛ nin bitɔtuɔrciɛnb nuunh bɛ rí cuo Yesu

32 *Farisiɛnmbɛ cii' linigol nnɔ bunbeh *Yesu bo nà kɛ nnɔ, nɛ bɛn nin bitɔtuɔrciɛnb sɔn' biguguurb bɛ rí tɛ cuo wɔ ní.

33 Nɛ *Yesu tɔke' linigol nnɔ ki ye: «Ma ji li wuɔke ni'saan, n li liɛbe wà sɔn' nni ní nnɔ bó.

34 Ni lá li nuun nni ka rí lɛ nni, kimɛ na rí fre kí jo n tɛ li te nà saan nnɔ.»

35 Nɛ *Sufmbɛ niireh tɔb ki teh: «U li jo lɛ saan nɛ ta rí lɛ wɔ? U li jo Grɛkmbɛ ya tinfɛnm mà *Sufmbɛ yɛre' ki te mi'ni nnɔ nɛ kí tɛ rí li wɔknh Grɛkmbɛ-ɛɛ?

36 U len' ki ye ti li nuun wɔ, ka rí lɛ wɔ, ka rí fre kí jo u tɛ li te nà saan nnɔ. U'lenm miɛ nɔ ya tingi si ba?»

Miñunm mà dienh limiɛl ya gber

37 Kunacenku nnɔ ya tontonddaali là yé uwengbenge nɛ. Nɛn daali nɛ *Yesu sere' ki len' ufaa bo ki ye: «Uñuñun ñmɔbe wà la, wɔ́ n' den n'saan kí ñu.

38 Unil wà teke' nni ki jin' la, miñunm mà dienh limiɛl li puube u'fɛl ni tɛn likpenl nɛ. Nì kele' nnɔ nɛ *Uwien ya gbɔnku ni.»

39 U len' nnɔ ma nnɔ, u niireh *Mifuoñaanm mà Uwien lá li de mè binib bà teke' wɔ́ ki jin' nnɔ nɛ. U ya yo ki laa' *Mifuoñaanm ña laan là jiire' ní, kime Uwien ña laan là kpieke' Yesu.

Yesu bo, binib ña len' ki cii' tɔb bó

40 Linigol nnɔ cii' *Yesu len' nà nnɔ nɛ biba len' ki ye: «Ujɛ wuɔ́ mɔnbe ki yé *Uwien ya ñɔbonsɔknl wà li baa ní nnɔ nɛ.»

41 Bitɔb ye: «U yé Uwien ya Nigɛndkɛ Kristo nɛ.» Nɛ bitɔb mɔ ye: «Kristo li fre kí li yé Galile ya nil-ii?»

42 Na kele' Uwien ya gbɔnku ni ki ye u li yé ti'yaaje *Dafid ya yaabil, kí li yé *Dafid ya du Betelɛm ya nil nɛ-ɛɛ?»

43 Nnɔ nɛ Yesu bo, linigol nnɔ ña len' ki cii' tɔb bó, nɛ ki gbiire' icɛk ile.

44 Bi'ni biba là nuunh bɛ n' cuo wɔ́ ufaa bo nɛ, ama uba ña tien' wɔ́ niba.

45 Biguguurb bà bitɔtuɔrciɛnb nin *Farisiɛnmbɛ sɔn' bɛ bɛ n' tɛ cuo *Yesu nnɔ liɛbe' bi'saan, nɛ bi niire' bɛ ki ye: «Bɛ tien' na cuo' wɔ́ ní?»

46 Nɛ bi ye: «Nil uba ña laan len' tɛn u ya jɛ.»

47 Nɛ *Farisiɛnmbɛ nnɔ ye: «Ninbi mɔ cère' u tuln' nɛ nɛ-ɛɛ?»

48 Biciɛnb nin tinbi *Farisiɛnmbɛ ni, unil te ki teke' wɔ́ ki jin'-ii?

49 Linigol là teke' wə ki jin' nnə ɲa bɛn *yiko ya gbɛr nɛ. Bi yé binib bà Uwien wiɛ' bɛ miɲùum nɛ.»

50 Nikodɛm, *Farisiɛnmbɛ ya uba, wà là jon' *Yesu saan uyo uba nnə niire' bɛ ki ye:

51 «Ti'yiko bo, ti li fre kí biin unil, ka kpiɛ' ki bun' wə tibuur ki bɛnde' u tien' nà-aa?»

52 Nɛ bi ye: «Sin, a'mə yé Galile yə nɛ-ɛɛ? Tùɔre kí fiin *Uwien ya gbənkɔ kí liike, a li lɛ Galile ya nil uba mənən ɲa laan n̄ɛn' *Wien ya n̄əbonsəknl?»

Upiinanɲmaa uba ya gbɛr

53 [Nɛ bi'kɛ kùn'.

8

1 *Yesu don' lijuəl liba bo, bi yih lè Olifi ya siin ya juəl.

2 Ni faa' kutɛnɲɛsənsənku, nɛ u liɛbe' Uwien ya duku bó. Binib taan' u'saan ki yebe, nɛ u kèle' ki wəknh bɛ Uwien ya gbɛr.

3 Nɛn saan nɛ *Yiko ya wənwəknb nin *Farisiɛnmbɛ tuke' ní upii uba bi p̄ln' wən nin uje, ki lá sien' linigol nnə ya nun bó,

4 nɛ ki təkɛ' *Yesu ki ye: «Cɛnbaa, upii wuə nə, bi p̄ln' wən nin jɛ nɛ.

5 Moyis ya yiko ni, n̄i yé liwəbl nɛ bɛ n̄i li yèkreh itɛn kí kuuleh ni ya piibol. Tə, sin ye ba?»

6 Bi là len' nnə ɲə bɛ n̄i dɛle *Yesu kudiɛku nɛ, kí lɛ bi li dule nà bo kí biin wə. Nɛ *Yesu gòn' ki ɲməbe u'nəbil ki dɛngeh tingi ni.

7 Bi ɲaake ki niireh wə ma nnə nɛ u yaare' ki təkɛ' bɛ ki ye: «Ni'ni wà ɲa laan tien' biɛre la, wən n̄i kpiɛ kí wiɛ wə litɛnl,»

8 ki liɛbe' ki gòn' ki ɲməbe u'nəbil ki dɛngeh tingi ni.

⁹ Bi cii' u len' nnə ma nnə nε bi'kε siereh uba uba, ki cin' biciɛnb ki tɪ fəre' biwaab, ki tɪ dāan' *Yesu nin upii nnə, u se *Yesu ya nun bó.

¹⁰ Nε *Yesu yaare' ki niire' wə ki ye: «Upii, bi te lε saan-i? Uba ɲa biin' ɲε-a?»

¹¹ Nε u ye: «Yonbdaan, uba ɲa biin' nni.» Nε *Yesu ye: «N'mə ɲa ń biin ɲε. Li joh, ki la ji ń li teh biεre.»]*

Yesu nε yé uɲɛndun ya wenwenku

¹² *Yesu tɪ təkε' linigol ki ye: «Min nε yé uɲɛndun ya wenwenku. Unil wà kε pε n'bo la, wa ń li cuonh cinɲunl ni, ama u li lε kuwenwenku kùa dienh limiel.

¹³ «U len' nnə ma nnə nε *Farisiɛnmbε təkε' wə ki ye: «A kundeh a'ba bo nε imə̀n. A'mə̀nkun nnə ɲa yé mə̀n.» »

¹⁴ Nε u təkε' bε ki ye: «N kundeh n'ba bo imə̀n mənən la, n'mə̀nkun nnə yé imə̀n nε, kime n bεn n ɲɛn' nà saan, ki bεn n joh nà saan mə. Ninbi nε ɲa bεn n ɲɛn' nà saan, ka bεn n joh nà saan mə.

¹⁵ Ni buh tibuur unisaal buh ma bo nε. Min ɲa buh uba buur.

¹⁶ N li buh binib tibuur mənən la, n'buur cuube nε, kime na yé min baba nε buh binib tibuur, min nin n'Baa wà sən' nni ní nnə nε buh binib tibuur.

¹⁷ Ni'yiko ni, ń kεle' ki ye bimə̀nkunb bile len' tigbɛbaabt la, bi'mə̀nkun nnə yé imə̀n nε.

¹⁸ N yé n'bugbɛn ya mə̀nkunl nε. Nε n'Baa wà sən' nni ní nnə mə yé n'mə̀nkunl.»

* **8:11** Bi kpiε' ki kεle' tigbənt tà nnə ya tuba ni migbiirm 7:53 kí tɪ baa 8:11 ɲa te tu'ni.

19 Nε bi niire' wɔ ki ye: «A'baa te la?» Nε u jiin' bε ki ye: «Na bεn nni, ka bεn n' Baa mɔ. Ni bi bεn nni la, ni bi li bεnde n' Baa mɔ.»

20 U lienh nnɔ, ki laa' u te Uwien ya duku ya luo bo nε, bi dienh Uwien mipum nà saan nnɔ, ki wɔknh binib. Uba ηa cuo' wɔ, kimε u'yo ηa laan baa'.

Yesu len' ki ye u n̄en' ní paaki bó nε

21 *Yesu tí tɔke' bε ki ye: «N bureh nε. Ni li nuun nni, ka ní lε nni, kí tí kpo nin ni'biere. N joh nà saan nnɔ, na ní fre kí jo ni'saan.»

22 Nε Sufmbε niireh tɔb ki teh: «U ye wɔ ní ku u'ba nε bii? Kimε u len' ki ye u jo nà saan nnɔ, ta ní fre kí jo ni'saan.»

23 Nε u tɔke' bε ki ye: «Ninbi yé kitink bo yaab nε. Ama min n̄en' ní paaki bó nε. Ni yé uηɛndun wuu yaab nε, nε min ηa yé uηɛndun wuu yɔ.

24 N̄en bo nε n tɔke' nε ki ye ni li kpo nin ni'biere. Kimε na teke' ki jin' ki ye n yé n yé wà ma nnɔ ni li kpo nin ni'biere nε.»

25 Nε bi niire' wɔ ki ye: «A yé ηmε?» Nε u ye: «N tɔke' nε micincinm ki ye n yé wà nnɔ, n yé wɔn nε.

26 N ηmɔbe tigber tù yebe ní len ni'bo kí biin nε. Ama wà sɔn' nni ní nnɔ yé ugbemàndaan nε. N cii' tigber tà u'saan nnɔ n tɔkeh tun nε uηɛndun yaab.»

27 *Yesu len' nnɔ ma nnɔ, ba bende' ki ye u lienh u' Baa ya gber nε.

28 N̄en saan nε u tɔke' bε ki ye: «Ni li fin Unil ya Bijε uyo wà paaki bó nnɔ nε kí bende kí ye ⟨n yé n yé wà⟩ nε. Ni li bende kí ye ma sɔnh niba n'ba bo. N tɔkeh n' Baa wɔkn' nni nà nε.

29 Wà sɔn' nni ní nnɔ te nin nni nε. Wa dàan nni n' baba, kimε n teh nà sɔnge u'yεnm nε uyo kε.»

30 *Yesu lienh nnə ma nnə nɛ binib teke' wə ki jin' ki yebe.

Ibiere coh binib tiyonbt yaam

31 Nɛ *Yesu təkɛ' *Sufmbɛ bà teke' wə ki jin' nnə ki ye: «Ni pɛ n'gbɛr bo ka dāan' tū la, ni mənbe ki yé n'panpaankaab nɛ,

32 ki li bɛnde tigbɛmònt. Nɛ tigbɛmònt nnə li ñɛn nɛ tiyonbt ni.»

33 Nɛ bi ye: «Ti yé *Abraham ya yaabii nɛ. Uba ŋa lĩ cuo' tɛ yonbt. Bɛ tien' a ye ti li ñɛ tiyonbt ni?»

34 Nɛ u ye: «N təkɛh nɛ imən nɛ, wà kɛ teh ibiere la, u yé ibiere ya yonb nɛ.

35 Uyonb ŋa ní li tuu ki yé u'yonbdaan den yə. Ama unil maa' u'bijɛ la, u li tuu ki yé u'den yə uyo kɛ nɛ.

36 Nɛn bo nɛ Uwien ya Bijɛ ñɛn' nɛ tiyonbt ni la, ni li mənbe kí ñɛ tu'ni nɛ.

37 N bɛn ki ye ni yé *Abraham ya yaabii nɛ. Ama ni nuunh ní ku nni nɛ, kime na tuo' n'gbɛr.

38 Min təkɛh nɛ n laa' nà n'Baa saan nɛ. Nɛ ninbi teh ni cii' nà ni'baa saan.»

39 Nɛ bi ye: «Ti'baa si *Abraham nɛ.» Nɛ u ye: «Ni bi yé *Abraham ya bumu la, ni bi li sənɔh u là sən' ma bo nɛ.

40 N təkɛ' nɛ n cii' tigbɛmònt tà Uwien saan nnə, nɛ ni nuunh ní ku nni. *Abraham ŋa là tien' nnə.

41 Ninbi teh tɛn ni'baa nɛ.» Nɛ bi ye: «Tinbi ŋa yé gbaandbumu. Ti ŋməbe Baa uba nɛ. Wən si Uwien.»

42 Nɛ u ye: «Ni'baa bi si Uwien la, ni bi li yé nni nɛ, kime n ñɛn' ní Uwien saan nɛ. Ma baa' n'ba ya baam, wən nɛ sən' nni ní.

43 Bε tien' na ciuh n lienh ki teh bà? Kime na li yie ní cenge n'gber ne.

44 Ni'baa si usenpol ne, ne ni nuunh ní li teh u yie ná. U yé unikul ne haali unendun ya cinm, ka takeh gbemònt, kime gbemònt ña te u'ni. U'lenm si kutonnenu ne, kime u yé utonnendaan ne, ki yé kutonnenu ya baa.

45 Ama min takeh tigbemònt ne. Nen ne cèrè' na teknh n'gber ki jinh.

46 Ni'ni, ñme li fre kí wuon kí ye n fii' ma, n tien' ibiere? N takeh tigbemònt ne. Bε tien' na teknh n'gber ki jinh-i?

47 Unil wà ke yé Uwien yò la, wòn ne ciuh Uwien ya gber. Ninbi ña ciuh, kime na yé u'yaab.»

Unil wà ke boh Yesu ya gber ña ní kpo fiebu

48 *Sufmbe take' wò ki ye: «Ta bi len'-ii? A yé Samari ya nil ne. Usenpol ne ñaake ñe.»

49 Ne u take' be ki ye: «Senpol ña ñaake nni. N boh n'Baa ne, ne ninbi ña boh nni.

50 Min ña nuunh ní kpieke n'ba; uba ne kpiekreh nni. Wòn ne si wò ní liike tu ya gber.

51 N takeh ne imòn ne, unil boh n'gber la, wa ní kpo fiebu.»

52 Ne *Sufmbe take' wò ki ye: «Fenfennò wuò ti bende' ki ye usenpol ne ñaake ñe. Ti'yaaje *Abraham nin *Uwien ya ñobonsoknb là kpo', ne sin len' ki ye unil boh a'gber la, wa ní kpo fiebu-a!

53 A cen' ti'yaaje *Abraham ne-εε? Wòn nin *Uwien ya ñobonsoknb ke kpo'. Sin yé ñme ne?»

54 Ne u take' be ki ye: «N bi kpiekreh n'ba ne la, n'kpieke nnò bi yé fenm ne. N'Baa ne kpiekreh nni, wòn wà ni ye u yé ni'Wien nnò.

⁵⁵ Na ben wɔ, ama min ben wɔ. N bi ye ma ben wɔ la, n bi li tien utonnendaan ten ninbi ne. Ama min ben wɔ, ne ki boh u'gber.

⁵⁶ Ni'yaaje *Abraham là maale' ki ye u li le n'yo, ne ki pokn'. U laa' n'yo nnɔ, nen bo ne u là nmɔbe uyensonge.»

⁵⁷ Ne *Sufmbɛ ye: «ŋa baa' ibin pinjun, ne ki ye a laa' *Abraham?»

⁵⁸ Ne u ye: «N tɔke' ne imɔn ne, ba laan là maa' *Abraham ma nnɔ ki laa' n te ne.»

⁵⁹ Nen saan ne bi gɛnde' iten be n yɛke kí ku wɔ, ne u lɔkre' ki n'en' Uwien ya duku ya luo bo.

9

Yesu likre' uje uba bi maa' wɔ ujuɔn

¹ *Yesu cuonh ki joh ne ki ti laa' uje uba, bi maa' wɔ ujuɔn.

² Ne u'panpaankaab niire' wɔ ki ye: «Cɛnbaa, uje wuɔ ne tien' ibiere bii u'naa nin u'baa ne tien' nɔ bi maa' wɔ ujuɔn-i?»

³ Ne *Yesu jiiin' be ki ye: «Na yɛ uje bugben ya biere bo, ka yɛ u'naa bii u'baa ya biere mɔ bo. Ni te nnɔ nɔ unil ke n le Uwien li sɔn lituonl là kí de wɔ ne.

⁴ Ni laan wien ma nɔ, ni kpe' tí sɔn wà sɔn' nni ní nnɔ ya tuonl ne. Ni li biire, ne nil nja n fre kí sɔn.

⁵ N laan te unɛndun ni ma nɔ, n yɛ unɛndun ya wenwenku ne.»

⁶ U len' nnɔ ki ti gben', ne ki sii' tiñinsɛnt tingi ni, ki taa' u'nɔbil ki bunbun' titɛnt, ki fàan' ujuɔn nnɔ ya nun,

⁷ ki tɔke' wɔ ki ye: «Jo kí tí fɛnde kujɛbieku kùà bi yih kù Silowe nnɔ ni.» Silowe ya tingi si: Bi sɔn'

wà. Ujuɔn nnɔ jon' ki tɪ fɛnde' ki liebeh ní ma nnɔ, u ji like nɛ.

⁸ Nɛ ukɔnkuɔnlieb nin binib bà bɛn ki ye u yé wà tɪ ní miɛh nnɔ niireh tɔb ki teh: «Na yé uje wuɔ nɛ là tɪ ní kɛ ki miɛh nnɔ-ɔɔ?»

⁹ Biba ye wɔn nɛ. Bitɔb ye bi naan nɛ, wɔn ɲa ní. Nɛ wɔn bugbɛn ye: «Min nɛ.»

¹⁰ Nɛ bi niire' wɔ ki ye: «A'nun likre' mila bo?»

¹¹ Nɛ u tɔke' bɛ ki ye: «Uje wà bi yih wɔ *Yesu nnɔ, wɔn nɛ bun' titent ki fàan' n'nun, nɛ ki tɔke' nni ki ye ní li joh Silowe ya jɛbieku ni kɪ tɪ fɛnde. N jon' ki tɪ fɛnde', nɛ ki likre'.»

¹² Nɛ bi niire' wɔ ki ye: «U te lɛ saan-i?» Nɛ u ye: «Ma bɛn.»

Farisienmbɛ niire' ujuɔn wà likre' nnɔ iniire

¹³ Nɛ bi taa' wɔ ki jon' *Farisienmbɛ saan.

¹⁴ Tɔ, lidaali là *Yesu bun' titent ki likre' ujuɔn nnɔ là yé *Saba ya daali nɛ.

¹⁵ Nɛ *Farisienmbɛ mɔ niire' uje wà là yé ujuɔn nnɔ ní tien ma bo ɲɔ u likre'. Nɛ u tɔke' bɛ ki ye: «U bun' titent nɛ ki fàan' n'nun, nɛ n fɛnde', ki likre'.»

¹⁶ Nɛ *Farisienmbɛ ya biba ye: «Uje bugbɛn ɲa ñɛn' ní Wien saan, kime wa boh *Saba ya daali.» Nɛ bitɔb ye: «Unil yé ubierdaan la, wa ní fre kɪ tien yɔkm ya bont tɛn u teh ma nɔ.» Bi len' ka cii' tɔb bó nɛ ki gbiire' icɛk ile.

¹⁷ Nɛ bi liebe' ki niire' uje wà là yé ujuɔn nnɔ ki ye: «Sin wà u likre' ɲɛ nnɔ, a maaleh ki teh u yé ɲmɛ nɛ?» Nɛ u ye: «U yé *Uwien ya ñɔbonsɔknl uba nɛ.»

¹⁸ *Sufmbɛ ya ciɛnb ɲa teke' ki jin' ki ye u là yé ujuɔn, nɛ ki likre'. Nɛ ki yin' u'naa nin u'baa ní

19 ki lá niire' bε ki ye: «Ni'bijε sɔ nɔ-ɔɔ? Ni maa' wɔ ujuɔn nε-εε? Ni tien' mila u ji likeh fεnfennɔ wuɔ nɔ?»

20 Nε u'naa nin u'baa ye: «Ti bεn ki ye ti'bijε nε. Ti là maa' wɔ ujuɔn nε.

21 Ama ta bεn nĩ tien' ma u likre' fεnfennɔ wuɔ nɔ, ka bεn udaan wà likre' wɔ mɔ. Wa ji yé buk, niire wɔ mεn. U li tɔke nε u'gbεr.»

22 U'naa nin u'baa là fεnge *Sufmbε ya ciεnb ma nnɔ nε cère' bi len' nnɔ, kimε *Sufmbε ya ciεnb là kpaan' buñɔbu ki ye wà len' ki ye *Yesu yé Uwien ya Nigendkε Kristo la, bi li ηɔre wɔ bi'taanl ya duku ni nε.

23 Nεn bo nε u'naa nin u'baa len' ki ye: «Wa ji yé buk, niire wɔ mεn.»

24 *Farisienmbε tí yin' uje wà là yé ujuɔn nnɔ, ki lá tɔke' wɔ ki ye: «Tɔke tigbεmɔnt Uwien ya nun bó. Tinbi bεn ki ye uje bugbεn yé ubierdaan nε.»

25 Nε u ye: «U yé ubierdaan la, ma bεn. N bεn nà nnɔ nεn si: N là yé ujuɔn nε, fεnfennɔ wuɔ n likre'.»

26 Nε bi niire' wɔ ki ye: «U tien' mila ki likre' ηε?»

27 Nε u jiin' bε ki ye: «N kpiε' ki tɔke' nε, nε na tuo' ní cii. Bε bo nε ni nuunh ní tí ní liεbe kí tɔke nε? Ni'mɔ la lii nuunh ní tien u'panpaankaab nε-a?»

28 U len' nnɔ ma nnɔ nε bi suke' wɔ, ki tɔke' wɔ ki ye: «Sin nε yé u'panpaankε. Tinbi yé Moyis ya panpaankaab nε.

29 Tinbi bεn ki ye Uwien là tɔke' Moyis nε tigbεr, ama uje wuɔ wɔn, ta bεn u ñen' nà saan.»

30 Nε u ye: «Liike mεn miyɔkm ya bonn-a! U likre' nni, nε na bεn u ñen' nà saan-a!

31 Ti bεn ki ye Uwien ηa cengeh bierdaan ya kaare. Unil boh Uwien ki teh Uwien ya yíem la,

Uwien cengeh u ya kaare nε.

³² Uηendun ya cincinyo kí lá baa dinnɔ, ta laan cii' nil likre' wɔ bi maa' wɔ ujuɔn.

³³ Ujε bugbεn ηa bi ñen' ní Uwien saan la, wa bi li fre kí tien niba.»

³⁴ Nε bi tɔke' wɔ ki ye: «Bi maa' sin a yé ubierdaan, nε a yíe á wɔkn tinbi-ii?» Nε ki ηɔre' wɔ ki ñen' litaanl ya duku ni.

Bà cinbe ki yé ijùɔn

³⁵ *Yesu cii' bi ηɔre' wɔ ki ñen' litaanl ya duku ni. Nε u jon' ki tĩ laa' wɔ, ki niire' wɔ ki ye: «Sin, a teke' Unil ya Bijε ki jin'-ii?»

³⁶ Nε u jiin' wɔ ki ye: «Cεnbaa, ηmε nε yé Unil ya Bijε? Tɔke nni ηɔ rí teke wɔ kí ji.»

³⁷ Nε *Yesu ye: «A laa' wɔ; wɔn nε tɔkeh ηε tigber nɔ.»

³⁸ Nε u ye: «Yonbdaan, n teke' ηε ki jin',» nε ki gbaan' u'nintuɔli ki puke' wɔ.

³⁹ Nε *Yesu ye: «N baa' uηendun wuu ni, rí bu tibuur nε, kí cère binib bà ηa lenh rí likre, ηɔ bà like rí juɔn.»

⁴⁰ Farisiεnmbε bà te u'saan nnɔ cii' u len' ma bo, nε ki niire' wɔ ki ye: «Tí'mɔ yé ijùɔn nε-εε?»

⁴¹ Nε u tɔke' bε ki ye: «Ni bi yé ijùɔn la, na bi li ηmɔbe biere. Ama ni lienh ki teh ni yé binunyaanb nε, nen bo nε ni juore' ki te ni'biere ni.»

10

Yesu nε yé upekpaamɔn

¹ «N tɔkeh nε imɔn nε, unil wà maabe' ki kɔn' upepeke ni, ka ñen' nañɔbu ki kɔn' la, u yé unasu nε, ki yé udukond.

² Ama unil wà ñeh bunañɔbu ki kòh nnɔ, wɔn nɛ yé upekpaal.

³ Unil wà gu bunañɔbu nnɔ li pñire wɔ bù nɛ. Ipe bɛn u'nieke. U yih wɔn bugbɛn ya pe ya yel, nɛ ki ñɛndeh yè.

⁴ U tí ñɛn' u'pe kɛ la, u le usɛn nɛ í pɛ u'bo, kime í bɛn u'nieke.

⁵ Ya ní paan caan bo. I li sɛn wɔ nɛ mɔnɔn, kime ya bɛn cɛnb ya nieke.»*

⁶ *Yesu pɔn' bɛ mikpɛnjɛnm miɛ nɔ, ama ba cii' mi'tingi.

⁷ Nɛ u tí tɔke' bɛ ki ye: «N tɔkeh nɛ imɔn nɛ, min nɛ yé upepeke ya nañɔbu.

⁸ Binib bà kɛ kpiɛ' ki baa' nin nni nnɔ yé binasub nɛ, ki yé idukond, ama ipe ña cenge' bí'bó.

⁹ Min nɛ yé bunañɔbu. Unil ñɛn' min ki kɔn' la, u li ñmɛre, kí li kòh ki ñeh, ki li lɛ u li ji bà.

¹⁰ Unasu baa' la, u nuunh wɔ ní suu ipe kí kòkòre kí sasaa nɛ. Min baa' ní lá de yè limiel nɛ, ñɔ niba la pɔre i'fuobm ni.

¹¹ «Min nɛ yé upekpaamɔn. Upekpaamɔn li tuo kí kpo u'pe bo.

¹² Unil wà ña cinbe ki yé pekpaal ki kpaah ipe ilike bo, ñɔ ka yé pedaan mɔ nnɔ, laa' ukèr we ní la, u li sɛn kí cèrɛ yè nɛ. Ukèr li cuo iba, nɛ yà sɛn' ní yeyere.

¹³ Wà kpaah ipe ilike bo nnɔ ña tɔnge yè. Nɛn nɛ cèrɛ u li sɛn kí dɔan yè.

* **10:5** *Yesu ya yo nnɔ upedaan nin u'yul nɛ là sɔbe ki yé upekpaal. Bi là taakeh bí'pe ki gɔndeh upepeke uba ni nɛ, nɛ uguguurl gu yè. Ní faa' la, nɛ wà kɛ ní baa upepeke nnɔ saan kí yin u'pe, yè ní ñɛ kí paan u'bo.

14 Min yé upekpaamò nε, ki ben n'pe, nε n'pe mɔ ben nni,

15 tɛn n'Baa ben nni ma, n'mɔ ben wɔ nnɔ. Nε min li tuo kí kpo n'pe bo.

16 N ηmɔbe ipetɔ yà ηa yé upepeke wuu ya pe. N li li kpaa i'mɔ nε, nε ï li cengeh n'nieke bó. I'ke li taan kí tien upepeke uba nε, kí li ηmɔbe upekpaal uba.

17 N'Baa yíe nni, kimε n li tuo kí kpo, ηɔ kí liebe kí mεkre.

18 Uba ηa ní fre kí ku nni. Min nε tuo' be ní ku nni. N ηmɔbe mituòm ní kpo, ki ηmɔbe mituòm ní mεkre mɔ. N'Baa nε cèbe nni ní tien nnɔ.»

19 *Yesu len' nnɔ nε Sufmbε ya gber ηa tí cende'.

20 Bi'ni bà yebe tɔke' ki ye: «Uɛnpol uba nε ηaake wɔ. U waare' nε. Be tien' ni cengeh u'bó?»

21 Nε bitɔb ye: «U'lenm ηa yé unil wà usɛnpol ηaake wɔ ya lenm. Unil wà usɛnpol ηaake wɔ li fre kí likre ijùɔn-ii?»

Sufmbε ηa teke' Yesu ki jin'

22 Sufmbε là jeleh kunacenku Yerusalem ni ki tien bi là tien' lituɔrl ki mɔnge' Uwien ya duku uyo wà nnɔ nε. Nì là yé tiwɔrcient ya yo nε.†

23 *Yesu là cuonh ki joh ki liebeh Salomɔn ya ninbonku ni Uwien ya duku ya luo bo.

24 *Sufmbε ya ciɛnb guɔn' wɔ, nε ki niire' wɔ ki ye: «A li cère tí li jie nè ní tí wuɔke-a? A yé Uwien ya Nigɛndke Kristo la, tɔke te imòn.»

25 Nε u tɔke' be ki ye: «N là tɔke' nε, nε na teke' nni ki jin'. N sɔnh itùon yà n'Baa ya yel bo nnɔ nε wɔngeh n yé udaan wà.

† 10:22 Ba ηa yé Sufmbε là kɔn' Uwien ya duku ni ki kuɔn' kù tijɔnkt, nε bi tien' lituɔrl ki liebe' ki mɔnge' kù. Sufmbε ji la jeleh kunacenku ki tien nen bó nε.

26 Ninbi ña yé n'pe. Nɛn bo nɛ na teke' nni ki jin'.

27 N'pe cengeh n'niɛke bó. N bɛn yè, nɛ ì pɛ n'bo.

28 N dienh n'pe limiel là ña ñmabe gbenm. Ya ní kpo kí juore fɛnm, uba mɔ ña ní fre kí fie yè n'saan.

29 N'Baa nɛ de' nni yè; u'tuɔm cɛn' mituɔm kɛ.‡ Uba ña ní fre kí fie bonn wɔn n'Baa ya nuɔ ni.

30 Min nin n'Baa te miba nɛ.»

31 Nɛ *Sufmbɛ ya cɛnb tí yuure' itɛn bɛ ní yèke kí ku wɔ.

32 Nɛ u tɔke' bɛ ki ye: «N sɔn' ní'nun bó itùonmɔnmɔn ì yebe n'Baa ya yel bo. Li lɛ tuonl bo nɛ ni nuunh ní yèke nni itɛn kí ku nni?»

33 Nɛ *Sufmbɛ ya cɛnb ye: «Na yé tuonmɔnmɔnl bo nɛ ti nuunh tí yèke ñɛ itɛn kí ku ñɛ. A suke' Uwien nɛ. Sin yé unil, nɛ ki taah a'ba ki teh Uwien.»

34 Nɛ u ye: «Nì kele' ní'yiko ya gbɔnku ni ki ye ni yé iwien nɛ.

35 Ti bɛn ki ye uba ña ní fre kí ñmire nà kele' *Uwien ya gbɔnku ni. Tɔ, Uwien là tɔke' binib bà u'gbɛr nnɔ, u ye bi yé iwien nɛ.

36 Nɛ min wà Uwien gènde' nni ki sɔn' nni ní uɲɛndun wuu ni nnɔ, n len' ki ye n yé u'Bijɛ, nɛ ni ye n suke' wɔ-ɔɔ?

37 Ma sɔnh n'Baa ya tòn la, la teke nni mɛn kí ji.

38 Ama n sɔnh yè la, na lí li teke nni kí ji mɔnɔn la, teke mɛn n sɔnh itùon yà nnɔ kí ji, ñɔ kí bende mɔnmɔnm kí ye n'Baa tɛ nin nni, nɛ n'mɔ tɛ nin wɔ.»

39 Nɛn saan nɛ bi tí nuunh bɛ ní cuo wɔ, nɛ u ñmɛrɛ' bi'nuɔ ni.

‡ 10:29 Bi kpɛ' ki kele' tigbɔnt tà nnɔ ya tuba ni ní kele' ki ye: «N'Baa de' nni nà nnɔ yebe ki cɛn' nibonn kɛ» nɛ.

40 U liebe' ki jon' Suden ya kpenpuol bó, ki tí te San là cin' ki siih binib Uwien ya ñunm nà saan nnɔ.

41 Nε binib baa' u'saan ki yebe, ki len' ki ye: «San ña là tien' yɔkm ya bonn niba, ama u là len' uje wuɔ ya gber tà nnɔ yé imàñ nε.»

42 Nε binib teke' Yesu ki jin' ni'saan ki yebe.

11

Lasaar ya kuum

1-2 Uje uba nε là te ki bun, bi yih wɔ Lasaar. U yé Mari nin Mart ya ninje nε. Wɔñ nin ben ke là kɔh udu uba ni nε, bi yih wù Betani. Mari nnɔ yé upii wà là taa' lɛfina ki wule' Yonbdaan ya tàan bo, ki taa' u'yur ki ñminñmire' yè nnɔ nε.

3 Uje nnɔ ya ninsieb nnɔ sɔñ' bi tí tɔke' *Yesu ki ye: «Yonbdaan, unil wà a yíe wɔ nnɔ bun nε.»

4 Yesu cii' ma nnɔ nε ki ye: «Iwien bugben ña yé kuum. Ama ì li cère binib ní kpiεke Uwien ñɔ kí kpiεke wɔñ Uwien ya Bijε mɔ.»

5 Yesu là yíe Mart nin u'ninε nin Lasaar ya gber.

6 U cii' Lasaar bun ma nnɔ nε u juore' ki tien' u te nà saan nnɔ iwien ile.

7 Iwien ile nnɔ gèbre' nε u tɔke' u'panpaankaab ki ye: «Cère mɛn tí liebe Sude ya tinfenm bó.»

8 Nε u'panpaankaab ye: «Cɛnbaa, na yé iden yiε nε Sufmbε là nuunh bε ní yèke iten kí ku ñe ni'bó nε a tí liebeh ni'bó-oo?»

9 Nε u jiiñ' bε ki ye: «Uwien uba ña te tikur piik nin tule-ee? Unil cuonh uwien ni la, wa ní gbiere, kimε uñendun wuu ya wenwenku nε cèreh u lenh.

10 Ama unil cuonh kuñonku la, u li gbiere nε, kimε na wien.»

11 Yesu len' nnɔ ki tɪ gben', nɛ ki tɪ ye: «Tɪ'jɔ Lasaar guɔn'-a, ama n li jo kɪ tɪ finde wɔ.»

12 Nɛ u'panpaankaab ye: «Yonbdaan, u guɔn' la, u li faake-a!»

13 Yesu là yíe wɔ ní tɔke kɪ ye Lasaar kpo' nɛ. Ama u'panpaankaab bɛn maaleh ki teh u lienh migɔmɔnm ya gbɛr nɛ.

14 Nɛn saan nɛ *Yesu ji tɔke' bɛ nɪ wien ki ye: «Lasaar kpo'-a!

15 U kpo', ma te ni'saan ma nnɔ, ninbi bo nɛ nɪ tien' nni uyɛnsɔnge, kimɛ nɛn nɛ li cɛrɛ ní tɔrɛ kɪ teke nni kɪ ji. Tɪ jo mɛn u'bó.»

16 Nɛ u'panpaankaab ya uba, bi yih wà Toma ki liɛbe' ki yih wɔ lilebl nnɔ tɔke' bitɔb ki ye: «Cɛrɛ mɛn tɪ'mɔ ní jo kɪ tɪ kpo' nin wɔ.»

Yesu nɛ yé mimɛkrm, ki yé limiɛl

17 *Yesu tɪ baa' Betani ya du ni uyo wà nnɔ, ki laa' Lasaar tien' likul ni iwien inan nínɔ.*

18 Betani ɲa fɔke nin Yerusalem. Nɪ li te tɛn kɔnsini uta nɛ.

19 Nɛn nɛ cɛrɛ' Sufmbɛ là baa' Mart nin Mari saan, bɛ ní lá suon bɛ bi'ninjɛ ya kuum bo ki yebe.

20 Mart cii' *Yesu we ní, nɛ u tobreh wɔ usɛn bó. Ama Mari wɔn juore' ki kɛ iden nɛ.

21 Mart tɪ tɔke' *Yesu ki ye: «Yonbdaan, a bi te niɛ saan la, n'ninjɛ ɲa bi kpo'.

22 Ama n bɛn ki ye fɛnfɛnnɔ wuɔ mɔnɔn, a miɛ' Uwien nibonn nà kɛ la, u li de ɲɛ nɛ nɛ.»

23 Nɛ *Yesu tɔke' wɔ ki ye: «A'ninjɛ li mɛkre.»

24 Nɛ Mart ye: «N bɛn ki ye u lá li mɛkre uwenfɔrke ya daali, lidaali là binib li mɛkre nnɔ nɛ.»

* 11:17 Liike Matie 27:60.

25 Nε Yesu ye: «Min nε yé mimekrm ki yé limiελ. Unil teke' nni ki jin' la, u kpo' mənən la, u li fuobe nε.

26 Wà κε fuobe ki teke' nni ki jin' la, wa r kpo fiebu. A teke' n len' nà nɔ ki jin-ii?»

27 Nε Mart ye: «Hnn, Yonbdaan, n teke' ki jin' ki ye a yé Uwien ya Bijε nε, ki yé Uwien ya Nigendκε Kristo wà li baa ní uηendun ni nnɔ.»

28 Mart len' nnɔ, nε ki bure' ki tĩ yin' u'ninse Mari, ki bunbe' ki tɔke' wɔ ki ye: «Cenbaa baa' ní, ki yih ηε.»

29 Mari cii' nnɔ ma nnɔ nε ki pɔk ki fii', ki jon' u'saan.

30 *Yesu ηa laan kɔn' udu ni, u laan te usen ni, Mart tuobe' wɔ nà saan nnɔ nε.

31 *Sufmbε bà te iden Mari saan, ki suondeh wɔ nnɔ laa' u pɔk ki fii' ki ñen' saali ma nnɔ nε bi'mɔ paan' u'bo. Bi là maaleh ki teh u joh likul bó nε wɔ r tĩ muɔ.

32 Mari tĩ baa' *Yesu te nà saan uyo wà ki laa' wɔ nnɔ, nε ki gbaan' u'nintuɔli, ki tɔke' wɔ ki ye: «Yonbdaan, a bi te nie saan la, n'ninje ηa bi kpo'.»

33 Yesu laa' u muɔh, ki laa' *Sufmbε bà pε u'bo nnɔ mɔ muɔh ma nnɔ, nε u'yenm saa' ki gbien',

34 nε u niire' bε ki ye: «Ni sube' wɔ ε saan-i?» Nε bi ye: «Yonbdaan, den kí tĩ liike-a!»

35 Nε saan nε Yesu muɔ'.

36 Nε *Sufmbε ye: «Liike men u là yíe wɔ ní tĩ kpe ma.»

37 Nε bi'ni biba ye: «Wɔn wà là likre' ujuɔn-ii? Wa bi li fre kí cère Lasaar la kpo-oo?»

38 Nεn saan nε *Yesu ya yenm tí saa' ki gbien', nε u bure' likul bó. Ní là yé kujɔlulnku nε, nε litenl bi ku'ñɔbu.

39 Yesu ye: «Biire mɛn litɛnl nnɔ.» Ujɛ wà kpo' nnɔ ya ninsɛ Mart tɔke' wɔ ki ye: «Yonbdaan, u lii nuuke'-a! Kimɛ u tien' len iwien inan sɔ.»

40 Nɛ *Yesu ye: «Ma tɔke' ɲɛ ki ye a teke' nni ki jin' la, a li ɛ Uwien ɲmɔbe ukpɛke ma bo-oo?»

41 Nɛn saan nɛ bi biire' litɛnl nnɔ, nɛ u yaare' ki liike' paaki ki ye: «N'Baa, n faareh ɲɛ nin a cenge' n'bó ma nɔ.

42 N bɛn ki ye uyo kɛ a cengeh n'bó nɛ. Ama linigol liɛ bo nɛ cère' n len' nnɔ, ɲɔ bɛ ń teke kí ji kí ye sin nɛ sɔn' nni ní.»

43 U len' nnɔ, nɛ ki tien' ufaa bo ki ye: «Lasaar, ńɛ ní!»

44 Nɛ ujɛ wà bi yé utɛnkpii nnɔ ńɛn' likul ni ní, tikpɛlɛɛr biɛ ki tɛntɛn' u'nuɔ nin u'taan, kutɔku piibe u'nun bó. Nɛ Yesu tɔke' bɛ ki ye: «Ñɛnñɛn mɛn tikpɛlɛɛr nnɔ, kí cère wɔ ń li joh.»

Bi kpaan' iyɛ bɛ ń ku Yesu

(Matie 26:1-5; Mark 14:1-2; Luk 22:1-2)

45 Sufmbɛ bà là baa' Mari saan ki laa' Yesu tien' nibonn nà nnɔ, bi'ni bà yɛbe teke' wɔ ki jin'.

46 Ama bi'ni biba mɔ jon' *Farisiɛnmbɛ saan ki tĩ tɔke' bɛ *Yesu tien' nà nnɔ.

47 Nɛn saan nɛ bitɔtuɔrciɛnb nin *Farisiɛnmbɛ nnɔ yin' bi'buur ya cɛkl yaab ki taan', nɛ ki tɔke' bɛ ki ye: «Ti li tien mila? Kimɛ ujɛ bugbɛn teh miyɔkm ya bont cɛɛn nɛ.

48 Ti cère' u tuu ki teh nnɔ la, binib kɛ li teke' wɔ kí ji, nɛ Erom yaab li baa kí lá bere tí'Wien ya duku, kí gbɛn tí'bol ya nib kɛ.»

49 Bi yih bi'ni uba Kayif, wɔn nɛ là yé bitɔtuɔrciɛnb ya ciɛn libinl nnɔ, nɛ u tɔke' bitɔb ki ye: «Na bɛn niba,

50 ka ben ki ye ni man unibaab ri kpo ti'du ya nib bo ho ti'bol ke la gben-ii?»

51 U len' ma nno, na ye won bugben ya yenn ni ne u len' nno. U la ye bitotuarciemb ya cien libinl nno ma nno, ne cere' u len' ten unobonsoknl ki ye *Yesu li kpo bi'bol ya nib ke bo.

52 Na ye bi'bol ya nib baba bo ne u li kpo. U li kpo ki taan Uwien ya bumu mu ya yere' ni'ke saan nno ki tien be unibaab ne.

53 Ki ne nen daali ne bi sien' ki ye bi li ku Yesu ne.

54 Nen bo ne *Yesu na ji cereh *Sufmbe lenh wo. U siere' ni'saan ki bure' udu uba bo, bi yih wu Efrayim, wa foke nin kupenpelku, ne won nin u'panpaankaab ti te ni'bo.

55 Ni la sien' waamu ne be ri jele *Sufmbe ya Pak ya nacenku. Ne binib nen' idugbaan ni ki baa' Yerusalem ki yebe, be ri la nen bi'yul bo tijoknt ki bonde kunacenku nno.

56 Bi te Uwien ya duku ya luo bo ki nuunh Yesu ma nno ne ki niireh tob ki teh: «Ni maaleh mila? U li baa kunacenku kuu bii wa ri baa?»

57 Bitotuarciemb nin *Farisienmbe la len' ki ye unil ben u te na saan la, wo ri wuan be, be ri jo ki ti cuo wo.

12

Mari fan' Yesu ya taan lefina (Matie 26:6-13; Mark 14:3-9)

1 Ni la sien' iwien iluob ne Sufmbe ri jele bi'Pak ya nacenku, ne *Yesu jon' Betani ya du ni. Lasaar wa u la mekre' wo nno, koh nen ni ne.

² Bi tien' *Yesu tijier ni'saan. Mart ne là gbiinh be tijier nnò ne Lasaar mò yé bà jinh tijier *Yesu saan nnò ya uba.

³ Mari taa' lefina uba u te litrjenku, u'daaku faa ceen, bi yih lefina nnò naar, ki lá fanfaan' *Yesu ya taan, ki taa' u'yur ki ηminjire' yè. Lefina nnò ya nu teke' kuduku ke.

⁴ Ne *Yesu ya panpaankaab ya uba, bi yih wà Sudas Iskariyot, wòn wà lá li kuore Yesu nnò ye:

⁵ «Be tien' ba ní taa lefina nnò kí kuore kí le iwentun kobiita ya paaku kí taa kí de bijiinb-i?»

⁶ Na yé Sudas tangeh bijiinb ne. Kime u là yé unasu ne. Wòn ne ηuuke kiliksork ma nnò, u suh bi taah ilike yà ki kpiendeh len nnò ne. Nen ne cère' u len' nnò.

⁷ Ne *Yesu tóke' Sudas ki ye: «Cère wò wò ní fuore. U taa' lefina wuò wò ní bonde n'subm ne.

⁸ Bijiinb li li te ni'saan uyo ke ne; ama min ηa ní li te ni'saan uyo ke.»

⁹ Sufmbé ligol cii' *Yesu te Betani ya du ni, ne ki baa' u'saan. Na yé Yesu baba bo ne bi baa'. Bi nuunh be ní le Lasaar wà *Yesu là mekre' wò bitenkpiib ni nnò mò ne.

¹⁰ Nen saan ne bitotuarciēnb sien' ki ye bi li ku Lasaar mò,

¹¹ kime wòn bo ne *Sufmbé teke' *Yesu ki jin' ki yebe, ka ji pe ben bitotuarciēnb bo.

Bi kpiēkreh Yesu u tí kàn' Yerusalem ni

(Matie 21:1-11; Mark 11:1-11; Luk 19:28-40)

¹² Kutaaku faa', ne linigociēnl là baa' Yerusalem ni lè ní jele kunacēnku nnò cii' *Yesu we ní,

¹³ ne bi bere' mubiēbisiimu ya fer ki tobreh wò usen bó, ki wuureh ki teh:

«Osana!

Uwien ya mənəm rí li te wà we ní

Yonbdaan ya yel bo nnə bo.

Uwien ya mənəm rí li te Israyel yaab ya bεr bo.»

14 *Yesu laa' uŋuunfanfaan ki jèke' ten nǐ kele' ma

*Uwien ya gbənkú ni ki ye:

15 «*Siyən* yaabε, la cère mən nè rí cuo nε
jεwaanbu.

Liike mən, ni'bercién we ní,

ki jεke uŋuunfanfaan.»

16 *Yesu ya panpaankaab ŋa laan là cii' ni'tingi
u ya yo. Uwien kpiεke' wə uyo wà nnə, nε bi tiere'
ki ye nǐ kele' u'bo nnə nε *Uwien ya gbənkú ni, ki
bende' ki ye linigol nnə tien' wə bi bi li tien wə ma
bo nε.

17 Linigol là là te *Yesu saan lidaali là u là mεkre'
Lasaar ki yin' wə ki ye wə rí nε ní likul ni nnə, bεn
nε là təke' binib tigber nnə.

18 Nən bo nε binib ligol tuobe' wə usen bó, kime
bi là cii' u tien' miyəkɲm ya bonn nnə ma bo.

19 Nən saan nε *Farisiεnmbε təkεh təb ki teh: «Ni
laa'-aa? Ninbi ŋa ji li fre kí tien niba. Uŋendun ya
nib kε ji pε wən bo nε.»

Grεkmbε biba nuunh bε rí lε Yesu

20 Grεkmbε† biba mə là baa' Yerusalēm kuna-
cenku nnə ya yo bε rí lá puke Uwien.

21 Bi nεkn' Filip. U yé Betsayida ya du wà te Galile
ya tinfenm ni nnə yə nε, nε ki təkε' wə ki ye: «Ucién,
ti yíe tí lε *Yesu nε.»

* 12:15 Bi liebe' ki yih Yerusalēm nε Siyən. † 12:20 Migbiirm mie
ni bi ye Grεkmbε la, bi niireh bà ŋa yé Sufmbε nε.

22 Nε Filip jon' ki tĩ tǎke' Andre. Nε bi'kε bile jon' ki tĩ tǎke' Yesu.

23 Nε *Yesu tǎke' bε ki ye: «Uyo wà Uwien li kpieke Unil ya Bijε nnǎ baa' ní ηǎ.

24 N tǎkeh nε imǎn nε, bi bule' mijibim ma kpo' la, mĩ li juore mi'baba nε. Ama mĩ kpo' la, mĩ li pǎre kí yεbre nε.

25 Wà kε yíe wǎ rí fie u'miel la, wǎn nε li kpo kí juore fεnm. Ama wà kε ηǎ tǎngeh u'miel uηendun wuu ni la, wǎn nε li lε limiel là ηǎ ηmǎbe gbenm.

26 Unil yíe wǎ rí sǎn n'tùon la, udaan rí li pε n'bo. N te nà saan la, n'tonsǎnl mǎ li te nεn saan nε. Unil sǎnh n'tùon la, n'Baa li kpieke wǎ.»

Yesu lienh u'kuum bo

27 «Fεnfennǎ, n'yεnm saa' ki gbien'-a! N li len kí ye ba? N ye: «N'Baa, ñε nni ijend yà we ní nǎ ni-ii?» Ama n baa' nεn bo nε ki lá tu' uyo wuu nǎ.

28 N'Baa, wuǎn a'kpieke.»

Nεn saan nε unieke uba ñεn' paaki bó ní ki ye: «N wuǎn' n'kpieke ηǎ, ki li liebe kí wuǎn wù mǎ nε.»

29 Linigol là se ni'saan ki cii' unieke nnǎ bó nnǎ, ya biba ye utaa nε dun', nε bitǎb ye Uwien ya tond uba nε len' wǎ.

30 Nε u ye: «Na yé min bo nε cère' udaan wà len' nǎ len', ninbi bo nε u len'.

31 Fεnfennǎ wuǎ nε Uwien li bu uηendun wuu ya nib tibuur. Fεnfennǎ nε Uwien li ηǎre wà yé uηendun wuu ya cien nnǎ.

32 Min wǎn, uyo wà bi li fin nni paaki bó nnǎ‡, nε n li dεre binib kε kí nεkn n'ba.»

‡ 12:32 Bi li fin nni paaki bó nnǎ ya tingi te bolm mile bo nε. Miba si: kí fin udǎpǎnpǎn bo. Mitǎm si: kí dùo paaki u'Baa saan.

33 U len' nnɔ ɲɔ wɔ ɲ wuɔn u li kpo mikuum mà ya bol nɛ.

34 Nɛ linigol nnɔ tɔke' wɔ ki ye: «Ti cii' *Uwien ya gbɔnku ye Uwien ya Nigɛndkɛ *Kristo li fuobe uyo kɛ nɛ. A tien' mila ki len' ki ye bi li fin Unil ya Bijɛ udɔpɔnpɔn bo paaki bó? Nɲmɛ yé Unil ya Bijɛ bugbɛn-i?»

35 Nɛ u tɔke' bɛ ki ye: «Kuwenwenku ɲa ji li wuɔke' ni'ni. Li cuonh mɛn uyo wà kuwenwenku laan te, ɲɔ licinɲunl la pɪln nɛ. Unil wà kɛ cuonh licinɲunl ni la, wa bɛn u joh nà bó.

36 Kuwenwenku laan te ma nɔ, teke mɛn kù kí ji, ɲɔ kí li yé kuwenwenku yaab.»

*Yesu len' nnɔ, nɛ ki ɲɛn' ni'saan ki jɛnde' ki tɪ bɔle'.

Sufmbɛ ɲa teke' Yesu ki jin'

37 Nin u là tien' miyɔkm ya bont tù yɛbe bi'nun ni ma kɛ nnɔ, ba teke' wɔ ki jin'.

38 Ba teke' wɔ ki jin' ɲɔ *Uwien ya ɲɔbonsɔknl Esayi là len' nà nnɔ nɛ ɲ tien nɛ. U là ye: «Yonbdaan, ɲmɛ tuo' ki teke' ti len' nà nnɔ ki jin'-i? Nɲmɛ bɛnde' a ɲmɔbe mituɔm ma bo?»

39 Esayi tí là len' nà bo cère' ba lí li fre kí teke kí ji. U là ye:

40 «Uwien juɔn bi'nun,
ki libe' bi'yɛnm,
ɲɔ bi la lɛnh,
ki la cii' ni'tingi bi'yɛnm ni,
ki la lèbre bi'tetem,
ɲɔ wɔ ɲ buu bɛ.»

41 Esayi là len' nnɔ, kime u là laa' *Yesu ya kpiɛke ma nnɔ nɛ cère' u len' u'gbɛr.

⁴² Nin nen ke, *Sufmbe ya cienb bà yebe mənən là teke' *Yesu ki jin'; ama *Farisienmbe bo ne ba len' upaan bo ki ye bi teke' wə ki jin'. Bi là fenge' bi li ɲore be litaanl ya duku ni ne.

⁴³ Kimε bi yie binib ya kpiεkm ki cεn' Uwien yaam.

Yesu tɔke' binib tigber tà nnɔ ne lá li biin be

⁴⁴ *Yesu len' ufaa bo ki ye: «Wà ke teke' nni ki jin' la, na yé u teke' min baba ne ki jin', u teke' wà sɔn' nni ní nnɔ mɔ ki jin' ne.

⁴⁵ Wà ke laa' nni la, u laa' wà sɔn' nni ní nnɔ mɔ ne.

⁴⁶ Min yé kuwenwenku ne ki baa' uɲendun ni, ɲɔ unil wà ke teke' nni ki jin' la, u la juore cinɲunl ni.

⁴⁷ Unil cii' n'gber, ka bon' tù la, na yé min ne li biin wə, kimε ma baa' ní lá biin uɲendun ya nib, n baa' ní lá ɲmien be ne.

⁴⁸ Wà ke wiε' nni, ka teke' n'gber la, u laa' nibonn nà li biin wə. Uwenfɔrke ya daali la, n'gber nnɔ ne li biin wə,

⁴⁹ kimε ma tɔkeh n'bugben ya gber. N'Baa wà sɔn' nni ní nnɔ, wən ne tɔke' nni n li len ma bo nin n li wəkn ma bo.

⁵⁰ N ben ki ye u'gber dienh binib limiel là ɲa ɲmɔbe gbenm ne. Nnɔ ne n tɔkeh tà ke nɔ n tɔkeh tù n'Baa tɔke' nni tù ma bo ne.»

13

Yesu sɔkre' u'panpaankaab ya tàan

¹ Ni là sien' waamu ne *Sufmbe ya Pak ya nacenku ní jele. *Yesu ben ki ye u'yo baa' wə ní ɲε uɲendun wuu ni, kí liebe u'Baa bó. U là yie u'nib bà te uɲendun ni nnɔ. U là yie be ki tĩ gben' ne.

2 *Yesu nin u'panpaankaab là jinh kutaajuaku ya jier uyo wà nnò ki laa' usenpol de' Simòn Iskariyot ya bije Sudas iyennaale nò wò ní kuore Yesu.

3 Yesu ben ki ye u'Baa de' wò mituom tibont ke bo, ki ben mò ki ye u ñen' ní Uwien saan ne, ki tí liebeh Uwien saan.

4 Wòn nin u'panpaankaab ke ki jinh, ne u fii' ki sere', ki gore' u'paaki bó ya lierl ki ble', ki taa' kukpelcieku ki gbin' u'ciék ni,

5 ne ki taa' miñunm ki kuore' kusenku ni, ki cin' ki sokreh u'panpaankaab ya tãan*, ki taah u gbin kukpelcieku kùà nnò ki ñmireh yè.

6 U tí baa' Simòn Pier saan, ne u tãke' wò ki ye: «Yonbdaan, sin ní lá sokre min ya tãan-ii?»

7 Ne *Yesu ye: «Fenfenno ña ní cii n teh nà nò ya tingi, ama a lá li cii nè uyo uba ne.»

8 Ne Pier ye: «Ña lí li sokre n'taan fiebu.» Ne *Yesu ye: «Ma sokre' a'taan la, ña ní le gbiin n'saan.»

9 Ne Simòn Pier ye: «Yonbdaan, nnò la, la sokre n'taan baba. Sokre n'nuò nin n'yul mò.»

10 Ne *Yesu ye: «Unil sñi' la, wa ní li nuunh wò ní pòk kí sñi kí lere, u li sokre u'taan baba ne, kime u'gbenent ke wien ne. Ni'mò wien ne, ama na nín yé ni'ke ne wien.»

11 Kime *Yesu ben udaan wà li kuore wò, nen ne cère' u len' ki ye: «Na yé ni'ke ne wien.»

12 Tò, u sokre' bi'taan ki tí gben', ki gole' u'lierl nnò, ne ki liebe' ki tí kèle', ki niire' be ki ye: «Ni cii' n tien' ne nà nò ya tingi-ii?»

13 Ni yih nni ni'Cenbaa nin ni'Yonbdaan ma nò, ni ñmòbe imòn ne, kime n yé wòn ne.

* 13:5 Itaan ya sokrm là yé liyonbtuonl ne.

14 Min ni'Yonbdaan nin ni'Cɛnbaa sɔkre' ni'taan ma nɔ, ni'mɔ ń li sɔkreh ni'tɔb ya taan nnɔ.

15 Kimɛ min wuɔn' nɛ ni li teh ma nɛ, ni'mɔ ń li teh ni'tɔb tɛn n tien' nɛ ma nɔ.

16 N tɔkeh nɛ imɔn nɛ, utonsɔnl ɲa cɛn' u'cɛnbaa, utond mɔ ɲa cɛn' wà sɔn' wɔ.

17 Ni bɛnde' n len' nà nɔ ya tingi ma nɔ, ni teh nnɔ la, Uwien ya mɔnm li te ni'bo nɛ.

18 «Ma lienh ni'kɛ bo, min n bɛn n gɛnde' binib bà; ama nà kele' *Uwien ya gbɔnku ni nnɔ li tien nɛ. Ní kele' ki ye: «Min nin unil wà taakeh ki jinh n'jier nɛ fii' ki sere' n'bo.»

19 N tɔke' nɛ nibonn nà ɲa laan tien' ya gber fɛnfennɔ, ɲɔ nɪ lá tien' la, ní bɛnde kí ye «n yé n yé wà» nɛ†.

20 N tɔkeh nɛ imɔn nɛ, unil teke' n sɔn' unil wà la, u teke' min nɛ. Unil teke' nni la, u teke' wà sɔn' nni ní nnɔ nɛ.»

Yesu tɔke' u'panpaankaab ki ye bi'ni uba li kuɔre wɔ

(Matie 26:20-25; Mark 14:17-21; Luk 22:21-23)

21 *Yesu len' nnɔ ki tí gben', u'yɛnm saa' ki gbien', nɛ u tɔke' bɛ ki ye: «N tɔkeh nɛ imɔn nɛ, ni'ni uba li kuɔre nni.»

22 Nɛ u'panpaankaab jiebɛh ki likeh tɔb, ka bɛn u niireh wà.

23 Bi jinh ma nnɔ, u'panpaankaab ni u yíe wà ki gbien' nnɔ nɛ kɛ ki buɔke wɔ.

24 Nɛ Simɔn Piɛr kɛnbe' wɔ ki ye wɔ ń niire *Yesu kí ye u niireh ɲmɛ nɛ?

25 Nɛ u'panpaankɛ nnɔ gbien' *Yesu bo, ki niire' wɔ ki ye: «Yonbdaan, ɲmɛ nɛ?»

† 13:19 Liike 8:28.

26 Nε *Yesu tǎke' wǎ ki ye: «N wǎre' kǫnǎ ki se' ki de' wǎ la‡, wǎn nǎnǎ.» Nε ki wǎre' kǫnǎ ki se', ki de' Simǎn Iskariyǎt ya bijε Sudas.

27 Sudas teke' kǫnǎ nnǎ uyo wǎ nnǎ, nε *Satan kǎn' u'fǎl ni. Nε *Yesu tǎke' wǎ ki ye: «Tien a ye á tien nǎ nnǎ tonm!»

28 Binib bà κε ki jinh tijier nnǎ ni uba mǎnǎn ηa bende' nǎ cǎre' *Yesu tǎke' wǎ ki ye nnǎ.

29 Sudas nε ηuuke kiliksǎrk ma nnǎ, biba maale' ki ye *Yesu tǎke' wǎ ki ye wǎ rǎ jo kí tǎ dε bε kunacenku ya bont nε, biǎ wǎ rǎ jo kí tǎ de bijiinb nε niba.

30 Sudas teke' kǫnǎ nnǎ ma nnǎ nε ki pǎk ki nǎen' i ya tǎan bo. Nǎ lǎ yé kuñǎnku nε.

Yesu gbierεh u'panpaankaab bε rǎ li yǎe tǎb

31 Sudas nǎen' uyo wǎ nnǎ nε *Yesu tǎke' bε ki ye: «Fεnfennǎ Uwien kǫieke' Unil ya Bijε. Wǎn bo nε bi li kǫieke Uwien mǎ.

32 Wǎn bo nε bi kǫieke' Uwien la, Uwien bugben mǎ li kǫieke wǎ. U li kǫieke wǎ fεnfennǎ nε.

33 N'bumu, ma ji li wuǎke ni'saan. Ni li nuun nni, ama n lǎ tǎke' *Sufmbε ya ciεnb nǎ nnǎ, n ji li tǎke ni'mǎ nǎ fεnfennǎ, kí ye: «Na rǎ fre kí jo n joh nǎ saan.»

34 N de' nε liwǎbfǎnl nε: «li yǎe mεn tǎb.» N yǎe nε ma nnǎ, ni'mǎ rǎ li yǎe tǎb nnǎ.

35 Ni yǎe tǎb la, nεn nε li cǎre binib κε rǎ bende kí ye ni yé n'panpaankaab.»

Yesu tǎke' ki ye Pier li niε kí ye wa bεn wǎ

(Matie 26:31-35; Mark 14:27-31; Luk 22:31-34)

‡ 13:26 Ki wǎre' kǫnǎ ki se' ki de' unil yé kujǎtieku ya dǎeku nε Sufmbε bo.

36 Nε Simɔn Pier niire' wɔ ki ye: «Yɔnbdaan, a joh ɛ bɔ?» Nε *Yesu jiin' wɔ ki ye: «N joh nà bɔ nnɔ ɲa rí fre kí paan n'bo fɛnfɛnnɔ. A lá li paan n'bo uyo uba nε.»

37 Nε Pier niire' wɔ ki ye: «Yɔnbdaan, bε bo nε ma rí fre kí paan a'bo fɛnfɛnnɔ? N li tuo kí kpo a'bo-a!»

38 Nε *Yesu tɔke' wɔ ki ye: «A li mɔnbe kí tuo kí kpo n'bo-oo? N tɔkeh ɲε imɔn nε, a li niε bolm mita kí ye ɲa bɛn nni nε kí yaan ukuoje rí muɔ.»

14

Yesu nε yé usen wà joh Uwien saan

1 *Yesu tɔke' u'panpaankaab ki ye: «La cère mɛn ni'yɛnm rí saa. Teke mɛn Uwien kí ji, kí teke n'mɔ kí ji.

2 Mifɛnm yεbe n'Baa den. Ma bi yεbe la, n bi li tɔke nε kí ye n joh rí tĩ bonde mifɛnm kí ble nε-εε?

3 N jon' ki tĩ bonde' mifɛnm ki ble' nε la, n li liεbe ní, kí lá taa nε, ɲɔ ni'mɔ rí tĩ rí li te min te nà saan.

4 N joh nà bɔ nnɔ, ni bɛn ni bó ya sɛn.»

5 Nε Toma tɔke' wɔ ki ye: «Yɔnbdaan, ta bɛn a joh nà bɔ, ti li tien mila kí bɛnde ni'bó ya sɛn-i?»

6 Nε *Yesu tɔke' wɔ ki ye: «Min nε yé usen wà wɔngɛh binib tighɛmɔnt, ki dienh bε limiɛl. Uba ɲa rí fre kí jo n'Baa saan ka ɲɛn' min saan.

7 Ni bi bɛn nni la, ni bi li bɛnde n'Baa mɔ nε. Fɛnfɛnnɔ ni bɛn wɔ, ki laa' wɔ mɔ.»

8 Nε Filip tɔke' wɔ ki ye: «Yɔnbdaan, wuɔn tɛ a'Baa nε nĩ li dɛkre tɛ.»

9 Nε *Yesu tɔke' wɔ ki ye: «Filip, n te ni'saan nĩ wuɔke' ki kpaan' nɔ, nε ɲa bɛn nni-ii! Unil wà laa' nni la, u laa' n'Baa nε. Bε tien' a tɔke' ki ye rí wuɔn nε n'Baa?

10 Ɗa teke' ki jin' ki ye n te nin n'Baa ne, ne n'Baa mo te nin nni-ii? N tokeh ne tigber ta no ɗa ye n'bugben yaar. N'Baa wa te nin nni noo ne sonh u'tun.

11 «Teke men ki ji ki ye n te nin n'Baa ne, ne n'Baa mo te nin nni. Na teke' n'gber ki jin' la, teke nni men ki ji miyokm ya bont noo bo.

12 N tokeh ne imon ne, unil wa ke teke' nni ki jin' la, u li son itun ya n son' ye no. U li son itun ya yebɛ nin n son' ya no monon, kimɛ n joh n'Baa bo ne.

13 Ni miɛ' na ke n'yel bo la, n li tien ne, ɗo be ri kpɛke n'Baa min u'bije bo.

14 Ni miɛ' nni * na ke n'yel bo la, n li tien ne.»

Uwien li son Utotol uba ni

15 Ni yie nni la, ni li boh n'wob ne,

16 ne n li gbáan n'Baa wo ri de ne Utotorto wo ri li te ni'saan uyo ke.

17 U ye *Mifuoŋaanm ne, ki ye tigbemont ya daan. Uɗendun ya nib ɗa ri fre ki teke me, kimɛ ba lenh me, ka ben me mo. Ama Ninbi won, ni ben me; mi te ni'saan, ki li te ni'ni mo.

18 Ma ri cere ne ni li te ten mutenkpiibumu. N li liebe ni ni'saan.

19 Ni sien' waamu, uɗendun ya nib ɗa ji li le nni, ama ninbi li le nni, kimɛ n fuobe, ne ni'mo li fuobe.

20 Ni'daali baa' la, ni li bende ki ye min nin n'Baa taan' ki ye unibaab ne, ne ninbi nin min mo taan' ki ye unibaab.

* **14:14** Bi kpɛ' ki kele' tigbont ta noo ya tuba ni nni ɗa te tu'ni.

21 «Unil wà yíe nni si: wà ben n'wɔb ki boh yè ne. N'Baa li yíe unil wà yíe nni, ne n'mɔ li yíe udaan, kí cère udaan ní bende nni.»

22 Ne Sudastɔ, wà ɲa yé Sudas Iskariyɔt nnɔ niire' wɔ ki ye: «Yonbdaan, be bo ne a li cère tinbi ní bende ɲe, ka ní cère uɲɛndun ya nib ní bende ɲe?»

23 Ne *Yesu jiiin' wɔ ki ye: «Wà yíe nni la, u li boh n'gber ne, n'Baa li yíe wɔ, ne ti li baa u'saan, kí li kɔh u'saan.

24 Wà ɲa yíe nni la, wa ní li boh n'gber. Ni cengeh tigber tà nɔ ɲa yé n'yaar, tù yé n'Baa wà sɔn' nni ní nnɔ yaar ne.

25 «N laan bie ki te ni'saan ma nnɔ ne ki tɔke' ne tigber tuu nɔ.

26 Ama *Mifuoŋaanm mà yé Utotorl nnɔ, n'Baa li sɔn mè ní n'yel bo. Men ne li wɔkn ne ni'ke, kí tiere ne n tɔke' ne tigber tà nnɔ.

27 «Li te men uyenduɔn ni. N dienh ne n ɲmɔbe uyenduɔn wà nnɔ ne; ma dienh ne wù ten uɲɛndun ya nib dienh ma bo. La cère men ni'yenm ní saa, ki la sen jɛwaanbu.

28 Ni cii' n tɔke' ne ki ye n li jo kí liebe ní ni'saan. Ni yíe nni la, n joh n'Baa saan ma nnɔ ni bi li ɲmɔbe uyensɔnge ne, kime n'Baa cen' nni.

29 N tɔkeh ne nibonn nà ɲa laan tien' ya gber fenfennɔ, ɲɔ ní lá tien' la, ní teke kí ji ne.

30 Ma ji li tɔke ne tigber nè ní wuɔke, kime uɲɛndun wuu ya cien we ní, wa ní fre kí tien nni niba.

31 Ama ní kpɛ uɲɛndun ya nib ní bende kí ye n yíe n'Baa, ne ki teh u tɔke' nni ma bo. «Fii men tí jo.» »

15

Yesu ne yé busumànbu

¹ «Min ne yé busumànbu* ne n'Baa yé ukpaal wà tùòreh busubu nnò.

² Isigben yà ke te n'bo ka lùonh nnò, u li ge yí kí wié ne. Ama isigben yà ke lùonh nnò, u li kpèkpèrè kí tùòrè yí, ne yí ní tùòrè kí lùon.

³ N tòke' ne tigber tà nò tùòrè' ni'tetem ñò.

⁴ Li te men nin nni, ten n te nin ne ma. Usigben te u'ba, ka tuuke busubu bo la, wà ní fre kí lùon. Nnò ne ni'mò ña te nin nni la, na ní fre kí tien bonn.

⁵ «Min ne yé busubu, ne ninbi yé isigben. Unil wà ke te nin nni, n'mò te nin udaan la, u li te ten usigben wà lùonh ki gbiekeh ne. Na te nin nni la, na ní fre kí tien bonn.

⁶ Unil wà ña te nin nni la, bi li jende wò kí tí wié ne wò ní kuore ten usigben wà ña tuuke subu bo. Isigben yà kuore' la, bi gèndeh yí ki kpiendeh umu ni ne í wih.

⁷ Ni te nin nni, ki ñmòbe n'gber ni'fèl ni, ki mié' Uwien ni yíe nà la, u li de ne nè ne.

⁸ Ni yé n'panpaakaab, ki te ten isigben yà lùonh ki gbiekeh la, nen ne kpiekreh n'Baa.

⁹ N'Baa yíe nni ma nnò ne n'mò yíe ne. Li te men n'yíem ni.

¹⁰ N boh n'Baa ya wòb, ne ki te u'yíem ni. Ni'mò boh n ya wòb la, ni'mò li te n'yíem ni ne.

¹¹ «N tòke' ne nen ke ñò ní li ñmòbe uyensonge wà n ñmòbe wù nnò ne; ñò ni'yennm ní li sange kí tí gben.

¹² N yíe ní li teh nà si: li yíe men tób ten n yíe ne ma bo.

* **15:1** Busubu nnò yé tisir tà bi taah tu'bii ki ñeh fen nnò ne.

13 Nil ɲa ɲmɔbe yiem ki cɛn' wà li tuo kí kpo u'jɔtieb bo.

14 Ni teh n tɔke' nɛ nà la, ni yé n'jɔtieb nɛ.

15 Ma ji li yih nɛ n'tonsɔnb; n li yih nɛ n'jɔtieb nɛ, kimɛ utonsɔnl ɲa ben u'cɛnbaa ya gɛr kɛ; ama min tɔke' nɛ tigɛr tà kɛ n cii' tù n'Baa saan nnɔ.

16 Na yé ninbi nɛ gènde' nni, min nɛ gènde' nɛ, ki de' nɛ lituonl kí ye ní li joh, kí li te tɛn isigben yà lùonh isibii yà li tuu ki te. Nɛn bo, ni miɛ' n'Baa nibonn nà kɛ n'yel bo la, u li de nɛ nè nɛ.

17 N yíe ni li teh nà si: ní li yíe tɔb nɛ.»

Uɲɛndun ya nib li nɛn Yesu nin u'yaab

18 «Uɲɛndun ya nib nɛn nɛ la, ní li ben kí ye bi kpiɛ' ki nɛnde' min nɛ.

19 Ni bi yé uɲɛndun yaab la, uɲɛndun yaab bi li yíe nɛ nɛ, kimɛ uɲɛndun ya nib yíe bi'yaab nɛ. Ama ninbi ɲa yé uɲɛndun yaab. N ñɛn' nɛ uɲɛndun ya nib ni ma nnɔ nɛ cère' bi nɛn nɛ.

20 Li tien mɛn n là tɔke' nɛ nà ki ye: «Utonsɔnl ɲa cɛn' u'cɛnbaa nnɔ.» Bi jènde' min la, bi li jènde ni'mɔ nɛ. Bi tuo' n'gɛr la, bi li tuo ni'mɔ yaar nɛ.

21 Min bo nɛ bi li tien nɛ nɛn kɛ, kimɛ ba ben wà sɔn' nni ní.

22 Ma bi baa' ki lá tɔke' bɛ n'gɛr la, uba ɲa bi li biin bɛ kí ye bi tien' ibiere, ama fɛnfɛnnɔ, ba ji li fre kí dule niba bo kí ye ba tien' biere.

23 Unil nɛn nni la, u nɛn n'Baa mɔ nɛ.

24 Ma bi sɔn' yɔkm ya tùon yà nisaal ɲa laan sɔn' yè bi laa' la, uba ɲa bi li biin bɛ kí ye bi tien' biere. Ama fɛnfɛnnɔ bi laa' yè nɛ ki nɛn min nin n'Baa kɛ.

²⁵ Ama nen ke tien' ηο nè rí cère nà kele' bi'yiko ya gbɔnku † ni nnɔ nè rí tien ne. Ní kele' ki ye: «Bi nen nni ne ka ηmɔbe bi nen nni bà bo.»

²⁶ «Tɔ, n'Baa li cère rí sɔn Utotorl ní. U yé *Mifuoñaanm ne, ki yé tigbɛmɔnt ya daan, ki ñen' ní n'Baa saan. Mí lá baa' uyo wà la, mí li kun n'bo imɔn.

²⁷ Ní'mɔ li kun n'bo imɔn, kime ni te n'saan haali n'tuonl ya cincinyo ne.»

16

¹ «N tɔke' ne nen ke ηο ní lá tien' la, ni la wíe ní'tekjim ne.

² Bi li ηɔre ne itáan ya dur ni. Uyo uba mɔnɔn we ní, unil ku' ne la, u li maaleh ki teh u tien' lituɔrl ne ki de' Uwien.

³ Ba bende' n'Baa yé udaan wà, ka bende' n'mɔ yé udaan wà, nen ne li cère be rí tien' ne nnɔ.

⁴ N tɔke' ne bi lá li tien' ne ma bo, ηο u ya yo lá baa' la, ní li tien kí ye n là tɔke' ne nè ηο.»

Mifuoñaanm ya tuonl

«Ma là tɔke' ne tù n'tuonl ya cincinyo, kime min nin ninbi ne là te.

⁵ Ama fɛnfɛnnɔ, n liebeh wà sɔn' nni ní nnɔ saan ne, ne ní'ni uba ηa niire' nni n joh nà bo-a?»

⁶ Kime n len' ki ye n li bure kí cère ne ma nnɔ ne ní'yɛnm saa' ki gbien'.

⁷ Ama n tɔkeh ne imɔn ne, n jon' ne la, ní li mɔn ní'bo, kime ma jon' la, Utotorl nnɔ ηa rí baa ní. N jon' la, n li sɔn wɔ ní ni'saan.

† 15:25 Bi ye bi'yiko ya gbɔnku la, bi niireh Uwien ya Jɔtiempaaku ya gbɔnku ne. Liike 10:34.

⁸ U lá baa' la, u li cèrè uɲɛndun ya nib ní bɛnde kí ye bi yé bibiɛrdɛnb, kí cèrè bɛ ní bɛnde kí ye Uwien cuube, kí bɛnde kí ye Uwien li bu bɛ tibuur.

⁹ U li cèrè bɛ ní bɛnde kí ye bi yé bibiɛrdɛnb, kime ba teke' nni ki jin'.

¹⁰ U li cèrè bɛ ní bɛnde kí ye Uwien cuube, kime n li jo n' Baa saan, nɛ na ji li ɛ nni.

¹¹ U li cèrè bɛ ní bɛnde kí ye bi li bu bɛ tibuur, kime Uwien bun' uɲɛndun wuu ya ciɛn tibuur ɲɔ.

¹² «N biɛ ki ɲmɔbe tigbɛr tù yɛbe ní tɔke nɛ, ama tù li kpiekɛ nin nɛ fɛnfɛnnɔ.

¹³ Uyo wà *Mifuoñaanm lá li baa nnɔ; mɛn mà yé tigbɛmɔnt ya daan nnɔ; mĩ li pekɛ nɛ tigbɛmɔnt ya sɛn kɛ ni. Ma ní tɔke mi'bugbɛn ya gbɛr, ama mĩ cii' tà nnɔ, tun nɛ mĩ li tɔke nɛ. Mĩ li tɔke nɛ nà lá li tien' ya gbɛr mɔ.

¹⁴ Mĩ li kpiekɛ nni, kime mĩ li taa n ya gbɛr nɛ kí tɔke nɛ.

¹⁵ N' Baa ya bont kɛ yé n'yaar nɛ, nɛn nɛ cèrè' n ye mĩ li taa n ya gbɛr nɛ kí tɔke nɛ.»

Ni'yensaa li kpende uyensange

¹⁶ «Nì s'ien' waamu, na ji li ɛ nni, nĩ pukn' waamu la, ni li ɛ nni.»

¹⁷ Nɛ u'panpaankaab biba niireh tɔb ki teh: «U len' nà nɔ ya tingi si ba? U ye nĩ s'ien' waamu, ta ji li ɛ wɔ, nĩ pukn' waamu la, ti li ɛ wɔ, ki ye u joh u' Baa bó!

¹⁸ Nɛ kí tí ye «U yih ba waamu?» Ta bɛn u ye wɔ ní ye bà?»

¹⁹ *Yesu bɛnde' bi yíe bɛ ní niire wɔ iniire, nɛ u tɔke' bɛ ki ye: «Ni niireh tɔb n len' ma ki ye: «nĩ s'ien' waamu, na ji li ɛ nni, nĩ pukn' waamu la, ni li ɛ nni nnɔ ya tingi nɛ-a?»

20 N tókeh nε imòh nε, ninbi li muò kí kpiende, nε uηendun ya nib li pokn. Ninbi ya yεnm lí saa, ama ni'yensaa nnò lá li kpende uyensonge.

21 Upii benh nin timer la, u te uyensaa ni nε u'merwien bo. Ama u tí maa' ki gben' la, uyensonge li cère wa ji li tiere imerwien nnò bó, kimε unifaan kòn' uηendun ni.

22 Ní te nnò nε ni'mò bo; fenfennò, ni te uyensaa ni nε. Ama n lá li liebe kí ε nε, nε ní li te uyensonge ni. Uba ηa rí fre kí ñen ni'yensonge nnò ní fèl ni.

23 «Nen daali na ji li niire nni bonn niba bó. N tókeh nε imòh nε, ni miε' n'Baa nibonn n'yel bo la, u li de nε nè nε.

24 Na laan miε' bonn n'yel bo haali nin fenfennò. Miε men, ní li ε ηò kí ε uyensonge kí tí gben.»

Yesu faake' nin uηendun

25 «N tóke' nε ni'kε mikpenjenm ni nε. Uyo uba we ní ma ji li pò kpenjenm kí tóke nε gber. Ama n li tóke nε n'Baa ya gber nè rí li wien nε.

26 Ni'daali ni li miε n'Baa tibont n'yel bo. Ma tókeh nε ki teh min nε li miε n'Baa kí de nε,

27 kimε n'Baa bugben nε yíe nε, ni yíe nni, ki teke' ki jin' ki ye n ñen' ní wòn saan ma nnò bo.

28 Tò, n ñen' n'Baa saan nε ki baa' uηendun ni, n tí li ñε uηendun ni kí liebe n'Baa bó.»

29 Nε u'panpaankaab tóke' wò ki ye: «A laa'-aa! Fenfennò a ji lienh ní wien nε, ηa ji pòh kpenjenm.

30 Fenfennò ti bende' ki ye a ben tibont kε, ηa nuunh nil rí niire ηε niire kí yaan á bende u ye wò rí niire kí ye bà; nen nε cère' ti teke' ki jin' ki ye a ñen' ní Uwien saan nε.»

31 Nε *Yesu niire' bε ki ye: «Ni teke' ki jin' fεnfεnnɔ wuɔ nɔ-ɔɔ?

32 Tɔ, uyo uba we ní, ki lí baa'-a, ni'kε li yere wà kε rí taa u ya bó kí cère nni n' baba; ama ma te n' baba, kimε n' Baa te nin nni.

33 N tɔke' nε tigber tuu nɔ ηɔ ni te nin nni ma nnɔ, ní li te uyenduɔn ni nε. Uηendun wuu ni, ni te ijend ni nε, ama li co mεn ni'ba, kimε n faake' nin uηendun ki gben' u'tuɔm ηɔ.»

17

Yesu kàareh Uwien

1 Tɔ, *Yesu len' nnɔ ki gben', nε ki yaare' ki liike' paaki bó, ki ye: «N' Baa, uyo baa', wuɔn a' Bijε ya kpieke, ηɔ a' Bijε mɔ rí wuɔn a' kpieke.

2 A de' wɔ mituɔm unisaal kε bo ηɔ wɔ rí taa limiel là ηa ηmɔbe gbenm kí de a de' wɔ binib bà nnɔ kε nε.

3 Limiel là ηa ηmɔbe gbenm si ben rí bende kí ye sin baba nε yé Uwien imɔn, kí bende *Yesu Kristo wà a sɔn' wɔ ní nnɔ mɔ.

4 Min wuɔn' a' kpieke kitink bo, ki sɔn' a de' nni lituonl là rí sɔn nnɔ ki gben'.

5 N' Baa, fεnfεnnɔ, kpieke nni a'saan. De nni ukpieke wà n là ηmɔbe wù a'saan ki laa' uηendun ηa laan te nnɔ.

6 «N cère' binib bà a gènde' bε uηendun ya nib ni, ki de' nni nnɔ bende' a yé udaan wà. Bi là yé a' yaab nε, nε a taa' bε ki de' nni, nε bi boh a' gber.

7 Fεnfεnnɔ, bi bende' ki ye a de' nni nibonn nà kε nnɔ ñen' a'saan nε,

8 kimε n tɔke' bε a tɔke' nni tigber tà nnɔ, nε bi teke' tù, ki mɔnbe ki bende' ki ye n ñen' ní a'saan nε, ki teke' ki jin' ki ye sin nε sɔn' nni ní.

9 «N kàareh ηε ki dienh βεν νε. Ma kàareh ηε ki dienh υηενδun ya nib. Ama n kàareh ηε ki dienh binib bà a de' nni βε nnò νε, kimε bi yé a'yaab νε.

10 Nà κε yé n'yaann yé a'yaann νε, νε nà κε mò yé a'yaann yé n'yaann νε. Βεν νε cèreh binib λenh n'kpieke.

11 Ma ji li te υηενδun ni, βεν νε li te υηενδun ni; min we ní a'saan νε. N'Baa uñaan, a de' nni a'yel là nnò, cère liyel bugβεν ya tuòm ní li gu βε, βε ní li yé unibaab ten min nin sin yé unibaab ma bo.

12 N là te bi'saan uyo wà nnò, n là gu βε nin a'yel là a de' nni nnò ya tuòm νε. N guure' βε, νε ní kpaan' wà ní kpo kí juore fεnm nnò baba ηa ní la, bi'ni uba ηa kpo' ki juore' fεnm. U kpo' ki juore' fεnm ηò nà kele' a'gbonku ni nnò nè ní tien νε.

13 Fεnfεnnò, n we ní a'saan νε. N laan te υηενδun ni ma nnò νε ki lienh nnò, ηò βε ní li ηmòbe uyensonge wà n ηmòbe wù nnò kí tí gben.

14 N tòke' βε a'gber, νε ηενδun ya nib nende' βε, kimε ba yé ηενδun yaab, ten n'mò ηa yé ηενδun yo ma.

15 Ma kàareh ηε ki teh á ñεν βε υηενδun ni, ama n kàareh ηε ki teh a la cère useηpol ubierò νε ní tien βε niba.

16 Ba yé ηενδun yaab ten n'mò ηa yé ηενδun yo ma.

17 Cère βεν li cinbe ki yé a'yaab tigβemònt bo. A'gber νε yé tigβemònt nnò.

18 A sòn' nni ní υηενδun ni ma nnò, νε n'mò sòn' βεν υηενδun ni.

19 Βεν bo νε n taa' n'ba ki de' ηε, ηò bi'mò ní li cinbe ki yé a'yaab tigβemònt bo.

20 «Ma kàareh ηε ki dienh βεν baba, n kàareh ηε

ki dienh binib bà bi li tãke be n'gber be rí teke nni kí ji nnò mò ne.

²¹ N kàareh ηε ηο bi'ke rí taan kí li yé unibaab ne. Ten sin n'Baa a te nin nni ma n'mò te nin ηε nnò, cère bi'mò rí li te nin te, ηο uηendun ya nib rí teke kí ji kí ye sin ne sòn' nni ní.

²² A de' nni ukpíeke wà nnò, n'mò de' be wù, ηο be rí taan kí li yé unibaab ten min nin sin yé unibaab ma,

²³ kimε n te nin be, ne a'mò te nin nni. Nnò ne bi taan' ki yé unibaab ki tĩ gben', ηο uηendun ya nib rí bende kí ye sin ne sòn' nni ní, kí bende kí ye a yíe be ten a yíe nni ma bo.

²⁴ N'Baa, a de' nni binib bà nnò, n yíe rí te nà saan la, bi'mò rí li te nin nni ne, kí le a de' nni ukpíeke wà nnò, kimε a yíe nni ki laa' ηa laan ñen' uηendun.

²⁵ N'Baa ugbemòndaan, uηendun ya nib ηa ben ηε, ama min ben ηε. Ne bie nò mò ben ki ye sin ne sòn' nni ní.

²⁶ N cère' bi bende' a yé udaan wà, ki li liebe kí cère be rí bende ηε, ηο a yíe nni miyíem ma nnò rí li te bi'ni, ηο n'mò rí li te nin be.»

18

Yesu ya cuom

(Matie 26:47-56; Mark 14:43-50; Luk 22:47-53)

¹ *Yesu len' nnò ki tĩ gben', ne wòn nin u'panpaankaab bure' ki tĩ puore' kubunbunku kùà bí yih kù Sedròn nnò. Isiin ya kpáabu buba te ni'saan, ne wòn nin u'panpaankaab kòn' bu'ni.

² Sudas, wà kuòre' *Yesu nnò, mò ben ni'saan, kimε *Yesu nin u'panpaankaab là sòbe ki taakeh nè ne.

3 Nε Sudaſ taa' Erom ya sojacekl liba nin Uwien ya duku ya guguurb bà bitətuərɕienb nin *Farisiɛnmbɛ sən' bɛ nnə, bi joh ni'saan ki tuke ifr nin imənafin nin tijeκənwɛnt.

4 *Yesu bɛn nà kɛ li tu wə ma nnə, nɛ ki tuobe' bɛ usɛn bó, ki niire' bɛ ki ye: «Ni nuunh ηmɛ?»

5 Nɛ bi ye: «Ti nuunh Nasarɛt ya *Yesu nɛ.» Nɛ u ye: «Min sɔ.» Sudaſ wà kuəre' wə nnə mə te bi'ni.

6 U len' ki ye wən sɔ ma nnə, nɛ bi sulnh puoli bó ki luh.

7 *Yesu tí niire' bɛ ki ye: «Ni nuunh ηmɛ?» Nɛ bi ye: «Ti nuunh Nasarɛt ya *Yesu nɛ.»

8 Nɛ u ye: «N təkɛ' nɛ ki ye min sɔ nɔ. Ni nuunh min nɛ la, cère mən biɛ bɛ ní li joh.»

9 U len' nnə ηɔ u là len' tigbɛr tà nnə tù ní tien nɛ. U là len' ki ye: «N'Baa a de' nni binib bà nnə, ma cère' uba mənən bole'.»

10 Tɔ, Simən Pier ηməbe kijusiek, nɛ ki nèrɛ' ki gɛ' ki paare' bitətuərɕienb ya cien ya tonsənl uba ya nəjietubl. Bi yih utonsənl nnə Malkus nɛ.

11 Nɛ *Yesu təkɛ' Pier ki ye: «Jiin a'jusiek kí cùən kí'tuəku ni. N'Baa sien' ki ye ní ji ijend yà nnə n la ji yè-ɛɛ?»

Bi tuke' Yesu ki jon' Anni saan

12 Sojacekl nnə nin li'cien nin Sufmbɛ ya guguurb nnə cuo' *Yesu ki ləle' u'nuə,

13 nɛ ki kpiɛ' ki tuke' wə ki jon' Anni saan. Anni yé Kayif ya cuɔjɛ nɛ. Kayif nɛ là yé bitətuərɕienb ya cien libinl nnə.

14 Wən Kayif nɛ là təkɛ' *Sufmbɛ ya cienb ki ye ní mən unibaab ní kpo bi'du ya nib bo nnə.

*Pier niε' ki ye wa ben Yesu**(Matie 26:69-70; Mark 14:66-68; Luk 22:55-57)*

15 Bi tuke *Yesu ki joh ma nnɔ, nε Simɔn Pier nin *Yesu ya panpaanketɔ uba pε u'bo. Bitɔtuɔrcienb ya cien ben *Yesu ya panpaanketɔ bugben. Nen bo nε u paan' *Yesu bo ki kɔn' bitɔtuɔrcienb ya cien nnɔ den uluo bo.

16 Ama Pier wɔn juore' ki se saali nε bunañɔbu saan. Nε upanpaanketɔ wà bitɔtuɔrcienb ya cien ben wɔ nnɔ jon' ki tɪ laa' upiitonsɔnl wà gu bunañɔbu nnɔ, nε ki cère' Pier kɔn'.

17 Nε upii nnɔ niire' Pier ki ye: «Sin, a'mɔ ɲa lii yé uje wuɔ ya panpaankaab ya uba-aa?» Nε u jiiin' wɔ ki ye: «Ma yé u'panpaankε.»

18 Tiwɔr là te, nε bitɔtuɔrcienb ya cien ya tonsɔnb nin biguguurb sère' umu, ki lokreh. Nε Pier mɔ te bi'saan ki lokreh.

*Bitɔtuɔrcienb ya cien niire' Yesu iniire**(Matie 26:59-66; Mark 14:55-64; Luk 22:66-71)*

19 Bitɔtuɔrcienb ya cien niire' *Yesu iniire u'panpaankaab bo nin u wɔknh miwɔknh ma nnɔ bo.

20 Nε *Yesu jiiin' wɔ ki ye: «N len' binib kε ya nun bó nε, ki wɔkn' uyo kε ni'taan ya dur ni nin Uwien ya duku ya luo bo, *Sufmbε kε taakeh nà saan. Ma len' gbεr tuba bɔlm ni.

21 Bε tien' a niireh min-i? Niire binib bà cenge' n'gbεr n tɔke' bε ki ye bà. Ben ben n tɔke' bε ki ye bà mɔnmɔnm.»

22 *Yesu len' nnɔ ma nnɔ, ki laa' biguguurb ya uba se ki neke wɔ, nε ki kpɔ̀be' wɔ utenpε, ki niire' wɔ ki ye: «A jiindeh bitɔtuɔrcienb ya cien nε nɔ nnɔ-ɔɔ?»

23 Nε *Yesu jiin' wɔ ki ye: «N len' nǐ bre nε la, wuɔn nà cère' nǐ bre; nε n tí len' nǐ mɔn nε la, bε tien' a ñih nni?»

24 Nεn saan nε Anni cère' bi taa' *Yesu ki jon' bitɔtuɔrciɛnb ya ciɛn Kayif saan u'nuɔ juore' ki lùo.

Pier tí nié' ki ye wa bεn Yesu

(Matie 26:71-75; Mark 14:69-72; Luk 22:58-62)

25 Simɔn Pier se ki lokreh umu, nε bi niire' wɔ ki ye: «Sin, a'mɔ ña lii yé u'panpaankaab ya uba-aa?» Nε u nié' ki ye: «Ma yé u'panpaankε.»

26 Nε bitɔtuɔrciɛnb ya ciɛn ya tonsɔnb ya uba, wà Pier bi gε' ki paare' u'tubl nnɔ ya den yɔ uba tɔke' Pier ki ye: «Ma bi laa' ñε u'saan bukpàabu nnɔ ni-ii?»

27 Nε Pier tí nié' ki ye wa bεn Yesu. Nε ukuoje pɔk ki muɔ' i ya tãan bo.

Bi taa' Yesu ki jon' Pilat saan

(Matie 27:1-2, 11-14; Mark 15:1-5; Luk 23:1-5)

28 Nεn saan nε bi taa' *Yesu ki ñen' Kayif den, ki jon' udu nnɔ ya gobina den, bi yih wɔ Pilat. Nǐ là yé kutεnñεsɔnsɔnku nε. *Sufmbε ya ciɛnb ña là yíe bε ní kuɔn bi'ba jɔknt ñɔ kí fre kí jele bi'Pak ya nacenku nε. Nεn nε cère' ba tuo' ki kɔn' Pilat den*.

29 Nεn bo nε Pilat ñen' saali bi'saan, ki niire' bε ki ye: «Ujε wuɔ tien' ba ni biindeh wɔ?»

30 Nε bi jiin' wɔ ki ye: «Wa bi yé nibierɔ la, ta bi cuo' wɔ ki ñukn' ñε.»

31 Nε Pilat ye: «Ninbi bugben, taa wɔ mɛn kí tí bu wɔ ni'yiko ye ma bo.» Nε bi ye: «Tinbi Sufmbε ña ñmɔbe sɛn tí ku nil.»

* **18:28** Sufmbε kɔn' bà ña yé Sufmbε den la, bi saa' bi'yiko nε, ki kuɔn' bi'ba tijɔknt kí tí kpaan uyo uba.

32 Bi len' nà nɔ nɛ wuɔn' ki ye *Yesu là len' nà ki tɔke' binib, u li kpo mikuum mà ya bol nnɔ nɛ ń tien.

33 Pilat tí liɛbe' ki kɔn' tibuur ya duku ni, ki yin' *Yesu ki lá niire' wɔ ki ye: «Sin, a yé *Sufmbɛ ya bɛr nɛ-ɛɛ?»

34 Nɛ *Yesu jiin' wɔ ki ye: «A len' nà nɔ, a maale' a'ba nɛ bii bi tɔke' ɲɛ nɛ ki ye n yé *Sufmbɛ ya bɛr-i?»

35 Nɛ Pilat tɔke' wɔ ki ye: «Min ɲa yé Suf-a! A'bol ya nib nin bitɔtuɔrcienb nɛ taa' ɲɛ ki ɲukn' nni. A tien' bɛ nɛ?»

36 Nɛ *Yesu ye: «N'bel ɲa yé uɲɛndun wuu ni ya bɛl. N'bel bi yé uɲɛndun wuu ni ya bɛl la, n'nib bi li kɔn tijɛr ɲɔ *Sufmbɛ ya cienb la fre kí cuo nni. Ama fɛnfennɔ, n'bel ɲa nín te niɛ saan.»

37 Nɛ Pilat tɔke' wɔ ki ye: «Nɛn mɛn la, a yé ubɛr nɛ-a!» Nɛ *Yesu jiin' wɔ ki ye: «Sin nɛ ye n yé ubɛr. N baa' uɲɛndun wuu ni ń lá tɔke binib tigbɛmɔnt nɛ. Nɛn bo nɛ bi maa' nni. Unil wà kɛ pɛ tigbɛrmɔnt bo nɛ cengeh n'bó.»

38 Nɛ Pilat niire' wɔ ki ye: «Tigbɛmɔnt si ba?»

Bi bun' Yesu tibuur ki ye u kpɛ mikuum

(Matie 27:15-31; Mark 15:6-20; Luk 23:13-25)

Pilat len' nnɔ ma nnɔ nɛ ki tí ɲɛn' *Sufmbɛ bó, ki tĩ tɔke' bɛ ki ye: «Min ɲa laa' u'biil.

39 Ama binl kɛ binl ni'Pak ya nacenku ya yo la, n tuu ki ɲɛndeh lipɛkl ya nil uba nɛ ki wiɛnh. Nɛn bo, ni yíe ń taa *Sufmbɛ ya bɛr nnɔ nɛ kí wiɛ-ɛɛ?»

40 Nɛ bi wuure' ki ye: «La wiɛ wɔn, wiɛ Barabas.» Barabas nnɔ là yé unil wà yíe' Erom yaab ya ɲɔbu bó nɛ.

19

¹ Nɛn saan nɛ Pilat cɛrɛ' bi taa' *Yesu ki n̄i' wɔ inalɛbɛ.

² Sojambɛ taa' ikonkon ki lɔnlɔn' uyukpɛkpiɛ ki kpɛlɛ' u'yul, ki taa' kuliermɔnmɔnku kuba ki goln' wɔ,

³ nɛ ki nɛkndɛh wɔ ki tɔkɛh wɔ ki tɛh: «Sufmbɛ ya bɛrɔ, ti fuondɛh ɲɛ-a!» Nɛ ki kpɔbɛrɛh wɔ itɛnpɛ.

⁴ Nɛ Pilat t̄i n̄ɛn' saali, ki tɔkɛ' *Sufmbɛ ki ye: «N li taa wɔ k̄i n̄ɛn n̄i saali n̄i'saan ɲɔ n̄i bɛndɛ k̄i ye ma laa' u'biil.»

⁵ Nɛn saan nɛ *Yesu n̄ɛn' n̄i saali ki kpiɛ ikonkon ya yukpɛkpiɛ, ki guo kuliermɔnmɔnku nnɔ. Nɛ Pilat tɔkɛ' bɛ ki ye: «Ujɛ bugbɛn sɔ.»

⁶ Ama bitɔtuɔrciɛnb nin biguguurb laa' wɔ ma nnɔ nɛ ki wuureh ki tɛh: «Kpɛ wɔ udɔpɔnpɔn bo! Kpɛ wɔ udɔpɔnpɔn bo!» Nɛ Pilat tɔkɛ' bɛ ki ye: «N̄i'bugbɛn n̄i taa wɔ k̄i t̄i kpɛ wɔ udɔpɔnpɔn bo, kime min ɲa laa' u bii' nà n̄i kpɛ kuum.»

⁷ Nɛ bi tɔkɛ' wɔ ki ye: «Tinbi ɲmɔbɛ yiko uba nɛ, nɛ yiko nnɔ bo, u kpɛ mikuum nɛ, kime u taa' u'ba ki tien' Uwien ya Bijɛ nɛ.»

⁸ Pilat cii' bi ye *Yesu taa' u'ba ki tien' Uwien ya Bijɛ ma nnɔ, nɛ bujɛwaanbu t̄uɔrɛ' ki cuo' wɔ cɛɛn.

⁹ Nɛ u t̄i liɛbɛ' ki kɔn' tibuur ya duku nnɔ ni ki t̄i niire' *Yesu ki ye: «Sin, a yé lɛ bó yɔ nɛ?» Ama *Yesu ɲa j̄iin' wɔ.

¹⁰ Nɛ Pilat tɔkɛ' wɔ ki ye: «ɲa gɛrɛh min nɛ-ɛɛ? ɲa bɛn ki ye n ɲmɔbɛ mituɔm n̄i wiɛ ɲɛ bii' n̄i kpɛ ɲɛ udɔpɔnpɔn bo-oo?»

¹¹ Nɛ *Yesu tɔkɛ' wɔ ki ye: «Uwien de' ɲɛ mituɔm mà nnɔ baba ɲa n̄i la, ɲa ɲmɔbɛ tuɔm miba n'bo.

Nɛn bo nɛ unil wà taa' nni ki ŋukn' ŋɛ nnɔ ya biil cɛn' a'yaal.»

¹² Nɛn saan nɛ Pilat nuunh u li tien ma kí wiɛ Yesu, ama *Sufmbɛ wuureh nɛ ki teh: «A wiɛ' wɔ la, ŋa ji yé ubɛrciɛn Sesa* ya jɔ, kimɛ unil wà kɛ yih u'ba ubɛr la, u yé Sesa ya nɛnnɛnd nɛ.»

¹³ Pilat cii' bi len' nnɔ ma nnɔ, nɛ ki tí ñɛn' *Yesu saali, nɛ ki kɛlɛ' tibuur ya biɛk bo, bi yih libùol là «Itɛn ya bɛnbɛnl nnɔ.» *Sufmbɛ ya lenm ni, bi yih ni'saan ki teh «Gabata» nɛ.

¹⁴ Ní là yé lidaali là *Sufmbɛ bondeh bi'Pak ya nacenku nnɔ nɛ, ki tuo liwenyul ya yo, nɛ Pilat tɔkɛ' bɛ ki ye: «Ní'ber sɔ.»

¹⁵ Nɛ bi wuure' ki ye: «U kpɛ mikuum nɛ! U kpɛ mikuum nɛ! Kpɛ wɔ udɔpɔnpɔn bo!» Nɛ Pilat niire' bɛ ki ye: «N kpɛ ní'ber udɔpɔnpɔn bo-oo?» Nɛ bitɔtuɔrciɛnb jiin' wɔ ki ye: «Ta ŋmɔbe bɛrtɔ ki kɛnde' ubɛrciɛn Sesa bo.»

¹⁶ Nɛn saan nɛ Pilat taa' *Yesu ki ŋukn' bɛ bɛ ní tí kpɛ wɔ udɔpɔnpɔn bo. Nɛ bi taa' wɔ ki bure'.

Bi kpɛ' Yesu udɔpɔnpɔn bo

(Matie 27:32-44; Mark 15:21-32; Luk 23:26-43)

¹⁷ *Yesu bugbɛn tuke u'dɔpɔnpɔn ki ñɛn' udu ni, ki joh niba saan, bi yih nè «Kuyukpɔbku ya Bùol.» *Sufmbɛ ya lenm ni, bi yih ni'saan «Golgota» nɛ.

¹⁸ Bi kpɛ' wɔ udɔpɔnpɔn bo nɛn saan nɛ, nɛ ki kpɛ' bijɛb bile mɔ; uba ukɛle uba, utɔ mɔ ukɛltɔ, nɛ *Yesu fo siik ni.

¹⁹ Pilat kɛlɛ' mikɛlm miba ki ye: «Nasaret ya *Yesu wà yé *Sufmbɛ ya bɛr nnɔ sɔ», nɛ ki cɛrɛ bi taa' ki tɛbn' u'dɔpɔnpɔn bo.

* **19:12** Sesa nɛ là yé Erom yaab likeh mitinfɛnm mà nnɔ kɛ ya bɛrciɛn.

20 Nĩ kele' *Sufmbε ya lenm ni nin Erom yaab ya lenm ni nin Grekmbε ya lenm ni nε. Bi kpε' *Yesu udɔpɔnpɔn bo nà saan nnɔ ɲa fɔke nin udu ni, nεn nε cère' *Sufmbε bà yebe kaan' mikelm nnɔ.

21 Nε *Sufmbε ya tɔtuɔrcienb tɔke' Pilat ki ye: «ɲa bi li kele kí ye *Sufmbε ya bεr, a bi li kele kí ye: wɔn nε ye u yé *Sufmbε ya bεr nε.»

22 Nε Pilat tɔke' bε ki ye: «N kele' nà nɔ n kele' nε.»

23 Sojambε kpε' *Yesu udɔpɔnpɔn bo ki gben', nε ki gbiire' u'wengolkaar igbiin inan, wà ke ugbiin uba ki tĩ sien' u'lierfɔfɔkrku. Kulierfɔfɔrku nnɔ ɲa ɲmɔbe ñεñie kí ñε paaki kí tĩ ci tingi, kime bi là lòn' kù nε.

24 Nεn saan nε bi tɔke' tɔb ki ye: «Ti la kere kù mɛn, cère mɛn tí fùɔre imúɔn, kí liike wà li ji kù.» Nεn ke tien' ɲɔ nà kele' *Uwien ya gbɔnku ni nnɔ nè ní tien nε. Nĩ kele' ki ye:

«Bi gbiire' n'wengolkaar,
nε ki fùɔre' imúɔn,
bε ní liike wà li ji n'lierku.»

Tɔ, sojambε nnɔ tien' nεn nε.

25 *Yesu ya naa nin u'naa ya ninse nin Klopas ya po Mari nin Mari Madelenn se u'dɔpɔnpɔn saan.

26 *Yesu laa' u'naa nin u'panpaankε wà u yíe wɔ ki gbien' nnɔ se ki buɔke, nε u tɔke' u'naa ki ye: «Upii, a'bijε sɔ,»

27 nε ki tɔke' u'panpaankε nnɔ mɔ ki ye: «A'naa sɔ.» Kí ñε nεn daali nε u'panpaankε nnɔ cère' *Yesu ya naa te u'den.

*Yesu ya kuum udɔpɔnpɔn bo
(Matie 27:45-56; Mark 15:33-41; Luk 23:44-49)*

28 Ni ya puoli bó nɛ *Yesu bɛn ki ye fɛnfɛnnɔ u sɔn' u'tuon kɛ ki gben'-a, nɛ ki len' ki ye: «Uñuñun nɛ ɲmɔbe nni,» ɲɔ nà kele' *Uwien ya gbɔnku ni nnɔ ní tien.

29 Licuɔl liba se ni'saan ki gbe midɛɲmiɲmiikm miba, nɛ bi taa' ticitɔnt ki sɛkn' mi'ni, ki taa' ki tuun' kusiiku kùà bi yih kù isɔp nnɔ ya lɛnbɛnl bo, ki tɛnde' ki kòle' u'ñɔbu.

30 U muɔre' midaam nnɔ nɛ ki ye: «N tien' ni'kɛ ki gben' nínɔ», ki gòn', nɛ ki kpo'.

Soja uba cɔke' Yesu ya kele ni likpaanl

31 Nì là yé lidaali là *Sufmbɛ bondeh bi'Saba nɛ. U ya *Saba là yé uwengbenge nɛ. Nɛn bo nɛ *Sufmbɛ ya ciɛnb ɲa là yíe níkpil ní li te dɔpɔnpɔn bo, nɛ ki tɔke' Pilat ki ye wɔ ní cère u'sojambɛ ní ñí kí kuɔ bi kpɛ' binib bà nnɔ ya tàan†, kí jiin bɛ.

32 Nɛ sojambɛ nnɔ baa' ki ñi' ki kuɔ' binib bà bi kpɛ' bɛ idɔpɔnpɔn bo nin *Yesu nnɔ ya tàan. Bi ñi' kí kuɔ' ukpiɛk yɛ, ki ñi' ki kuɔ' ulie mɔ yɛ.

33 Ama bi tí baa' *Yesu saan ma nnɔ, ki laa' u kpo'-a, nɛn bo nɛ ba kuɔ' u'yɛ.

34 Nɛ sojambɛ nnɔ ya uba taa' likpaanl ki cɔke' *Yesu ya kele ni. Nɛ misɛm nin miñunm pɔk ki ñɛn' i ya tàan bo.

35 Unil wà laa' tibont nnɔ nɛ tɔke' u laa' nà. U len' nà nɔ yé imòn nɛ, nɛ u bɛn ki ye u tɔke' tigbɛmònt nɛ, ɲɔ ni'mɔ ní teke kí ji.

36 Bi tien' *Yesu nnɔ ɲɔ nà kele' *Uwien ya gbɔnku ni nnɔ nè ní tien nɛ. Nì kele' ki ye: «Ba ní kuɔ u'kpɔbl liba mɔnɔn.»

† 19:31 Bi là ñih kí kòh binib bà bi kpaakeh bɛ idɔpɔnpɔn bo ya tàan ɲɔ bɛ ní kpo tonm nɛ.

37 Ni tì liebe' ki kele' *Uwien ya gbɔnku ni ki ye: «Bi li caan unil wà bi còke' wò likpaanl nnò bo inun.»

Yesu ya subm

(Matie 27:57-61; Mark 15:42-47; Luk 23:50-56)

38 Ni ya puoli bó nɛ Yosef wà yé Arimate ya du ya nil nnò baa' ki miɛ' Pilat ki ye wò ní cèbe wò wò ní jiin' *Yesu ya gbenent udɔpɔnpɔn bo. Pilat tuo', nɛ u jon' ki tì jiin' tù. Yosef bugben là yé *Yesu ya panpaanke nɛ ka tuo' nil ní bende, kime u là fenge *Sufmbɛ ya ciɛnb nɛ.

39 Nikodem, wà là baa' *Yesu saan miba kuñonku nnò mɔ baa', ki tuke' ɛfina. Bi cùuke ɛfina wà bi yih wò *miir nnò nin bi yih wà alowɛs nnò nɛ. ɛfina nnò ya kpieke li baa' ten kilo pita.

40 Yosef nin Nicodem taa' kukpɛlciɛku ki tenten' *Yesu ya gbenent, nɛ ki taa' ɛfina nnò ki tien' tu'bo, *Sufmbɛ subeh bitenkpiib ma bo.

41 Isiin ya kpàabu buba te bi kpɛ' *Yesu nà saan nnò. Bi là gbin' ufele uba bukpàabu nnò ni ka laan sube' nil len.

42 Ní là yé lidaali là *Sufmbɛ bondeh Saba nɛ, nɛ ufele nnò mɔ ɲa fòke nin ni'saan. Nɛn bo nɛ bi taa' *Yesu ki tì sube' u'ni.

20

Yesu mɛkre' bitenkpiib ni

(Matie 28:1-8; Mark 16:1-8; Luk 24:1-12)

1 *Saba ya daali gèbre', kutaaku kùà li faa nnò nɛ Mari Madelenn wòre' ki fii' ní biike, ki bure' likul nnò bó. U tì baa' ki laa' kutenku kùà bi là taa' ki biin' likul nnò ɲa ji bi.

2 Nε u sɛn' ki jon' Simɔn Piɛr nin *Yesu ya panpaankɛtɔ wà u yíe wɔ ki gbien' nnɔ saan, ki tì tɔke' bɛ ki ye: «Bi ñɛn' Yonbdaan likul nnɔ ni ɲɔ! Ta bɛn bi taa' wɔ ki ble' nà saan!»

3 Nɛn saan nɛ Piɛr nin *Yesu ya panpaankɛtɔ nnɔ ñɛn' ki joh likul nnɔ bó.

4 Bi joh ma nnɔ bi'kɛ bile tiinh nɛ, ama upanpaankɛtɔ nnɔ sɛn' ki cɛn' Piɛr ki kpiɛ' ki baa' li'saan,

5 nɛ ki gbien' ki liike', ki laa' tikpɛlcɛr nnɔ nɛ dɔ len, ama wa kɔn'.

6 Simɔn Piɛr, wà paan' puoli bó ní nnɔ, mɔ baa', nɛ ki kɔn' likul nnɔ ni, ki laa' tikpɛlcɛr nnɔ dɔ len,

7 ki laa' kukpɛlcɛku kùà bi là taa' ki pibn' *Yesu ya yul nnɔ jɛnde' ki dɔ likonkonl, ku'ba.

8 Nɛn saan nɛ upanpaanke wà bi kpiɛ' ki baa' likul saan nnɔ mɔ kɔn' ki laa', nɛ ki teke' ki jin'.

9 Kimɛ haali nin u ya yo ba laan là cii' nà kele' *Uwien ya gbɔnku ni ki ye *Yesu lá li mɛkre bitɛnkpiib ni nnɔ ya tingi.

10 Nɛ *Yesu ya panpaankaab nnɔ liebe' ki kùn'.

*Yesu cère' Mari Madelenn laa' wɔ
(Matie 28:9-10; Mark 16:9-11)*

11 Tɔ, Mari juore' ki se saali nɛ likul nnɔ saan ki muɔh. U se ki muɔh, nɛ ki lá gbien' ki liike' li'ni,

12 ki laa' Uwien ya tondb bile bi guo tiwɛnpenpiɛnt ki kɛ *Yesu ya gbɛnɛnt là dɔ nà saan nnɔ. Uba kɛ u'yul là kunh nà bó, nɛ utɔ mɔ kɛ u'tàan là kunh nà bó nnɔ.

13 Nɛ bi niire' wɔ ki ye: «Upii, bɛ tien' a muɔh?» Nɛ u jiin' bɛ ki ye: «Bi ñɛn' n'Yonbdaan nɛ, ma bɛn bi taa' wɔ ki ble' nà saan.»

14 U len' nnɔ ma nnɔ nɛ ki jiebe' ki laa' *Yesu se, ama wa bɛnde' ki ye *Yesu nɛ.

15 Nε *Yesu niire' wə ki ye: «Upii, bε tien' a muəh? A nuunh ηmε?» Mari maale' ki ye uje wə gu bukpaabu nnə nε, nε ki təke' wə ki ye: «Cεnbaa, sin nε taa' wə la, wuəŋ' nni, a ble' wə nə saan n̄ jo kí taa.»

16 Nε *Yesu ye: «Mari.» Nε u jiebe' ki təke' wə *Sufmbε ya lenm ni ki ye: «Rabuni.» Ni'tingi si «Cεnbaa.»

17 Nε *Yesu ye: «La li co nni*, kime ma laan don' n'Baa bó, ama jo kí tí təke n'ninjieb kí ye: n doh n'Baa wə yé ni'mə ya baa nnə bó nε. U yé n'Wien nε, ki yé ni'mə ya Wien.»

18 Nε Mari Madelenn jon' ki tí təke' *Yesu ya panpaankaab ki ye: «N laa' Yonbdaan,» nε ki təke' bε *Yesu təke' wə tigber tà nnə.

Yesu cère' u'panpaankaab laa' wə

(Matie 28:16-20; Mark 16:14-18; Luk 24:36-49)

19 Tə, *Saba ya daali gèbre', kutaaku kua li faa' nnə ya tajuəku, nε *Yesu ya panpaankaab taan' ki te kuduku kuba ni ki p̄npl̄in' inaŋuəŋ, kime bi là fεnge *Sufmbε ya ciεnb nε. Nε *Yesu baa' ki lá sere' bi'siik ni, ki təke' bε ki ye: «Li te mεn uyenduəŋ ni.»

20 U len' nnə, nε ki wuəŋ' bε u'nuə nin u'kele ni ya gb̄iεn. U'panpaankaab laa' wə ma nnə, nε bi'yεnm sɔnge.

21 Nε u tí təke' bε ki ye: «Li te mεn uyenduəŋ ni. N'Baa sɔn' nni ma nnə, nε n'mə sɔn' ninbi.»

22 U len' nnə, nε ki piebe' bi'bo, ki təke' bε ki ye: «Teke mεn *Mifuoŋaanm.

23 Ni fère' binib bà bi'biere la, Uwien mə li fère bε. Na fère' bà la, Uwien mə ηa n̄ fère bε.»

* 20:17 Bi li fre kí lebre *la li co nni* kí ye la mε nni mə.

Toma laa' Yesu ne ki teke' ki jin'

²⁴ *Yesu ya panpaankaab piik nin bile ya uba bi yih wà Toma, ki liebe' ki yih wə lilebl nnə, ɲa là te nin bitəb uyo wà *Yesu baa' bi'saan nnə.

²⁵ Bipanpaankətəb təkə' wə ki ye: «Ti laa' Yonbdaan.» Nε u təkə' bε ki ye: «Ma laa' bi là kpε' u'nuə ni ipenjen nà saan ya gbien, ka taa' n'nəbil ki tuun' igbien nnə ni, ka taa' n'nuə ki tuun' bi là cəke' u'kele ni nà saan nnə ya gbiel ni la, ma rí teke kí ji fiebu.»

²⁶ Tə, iwien iniin gèbre', nε *Yesu ya panpaankaab tí taan' ki te kuduku ni. Toma mə ji te bi'ni. Nin inaɲuən pipi ma kε nnə *Yesu baa' ki lá sere' bi'siik ni ki ye: «Li te mən uyenduən ni.»

²⁷ Nε ki təkə' Toma ki ye: «Tende a'nəbil kí mε niε saan, kí liike n'nuə ya gbien, kí tende a'nuə kí tuun n'kele ya gbiel mə ni. Ji la maaleh tɛma, teke kí ji.»

²⁸ Nε Toma ye: «A yé n'Yonbdaan nin n'Wien nε.»

²⁹ Nε *Yesu təkə' wə ki ye: «A laa' nni ma nnə nε ki teke' ki jin'. Bə ɲa laa' nni ki teke' ki jin' nnə, Uwien ya mənɲ te bi'bo.»

Nà cère' San kele' kugbɔnku kuu

³⁰ *Yesu tien' miyəkɲ ya bontər mə tù yebe u'panpaankaab ya nun ni. Ba kele' tù kugbɔnku kuu ni.

³¹ Bi kele' tuu nə ɲə ní teke kí ji kí ye *Yesu yé Uwien ya Nigendkε Kristo, ki yé Uwien ya Bijε nε. Ni teke' wə ki jin' la, wən bo nε ni li lε limiel.

21

Yesu tí cère' u'panpaankaab laa' wə

1 Ni ya puoli bó nɛ *Yesu tí cèrè' u'panpaankaab laa' wɔ Tiberiyad ya ñunciɛnm ya gbaal. U cèrè' bi laa' wɔ ma sɔ:

2 Simɔn Pɛr nin Toma wà bi liɛbe' ki yih wɔ lilebl nnɔ nin Natanayɛl wà ñɛn' ní Kana ya du wà te Galile ya tɪnfɛnm ni nnɔ nin Sebede ya bijieɓ nin *Yesu ya panpaankaatɔb bile nɛ là taan' ki te.

3 Nɛ Simɔn Pɛr tɔke' bɛ ki ye: «N joh lijenbel nɛ.» Nɛ bi ye: «Tí'mɔ li paan a'bo.» Nɛ bi ñɛn' ki bure' ki tí kɔn' buñerbu. Ba cuo' bonn haali kuñɔnɲɛnku.

4 Ni tí wendeh uyo wà nnɔ, nɛ bi laa' *Yesu se miñunm ya gbaal. Ama u'panpaankaab nnɔ ɲa bende' ki ye wɔn nɛ.

5 Nɛ u niire' bɛ ki ye: «Hee! Nacɛnbɛ, na laa' bonn bi?» Nɛ bi ye: «Ta laa' bonn.»

6 Nɛ u tɔke' bɛ ki ye: «Wiɛ mɛn bubɛbu buñerbu ya jie bó, ni li lɛ.» Bi wiɛ' ki cuo' ijen ÿ yebe cɛɛn nɛ ka fre' ki dɛrɛ' bubɛbu nnɔ ki jiin' ní.

7 Nɛ *Yesu ya panpaankɛ wà u yíe wɔ ki gbien' nnɔ tɔke' Pɛr ki ye: «Yonbdaan nɛ.» Simɔn Pɛr cii' Yonbdaan nɛ ma nnɔ, ki laa' u te liñil nɛ, nɛ u taa' u'liɛrl ki gole', ki lu' miñunm ni ki joh u'saan.

8 U'panpaankɛtɔb bà sɛn' nnɔ we ní buñerbu ni ki dieh bubɛbu bù gbe ijen. Ba là fɔke nin ñunm ya gbaal. Ní li te tɛn meta kobk nɛ.

9 Bi tí baa' miñunm ya gbaal ki ñɛn' buñerbu ni nɛ ki laa' ikuɔn ya mu uba, ujen puu u'ni, ki laa' kpɔnɔ mɔ.

10 Nɛ *Yesu tɔke' bɛ ki ye: «Taa ní mɛn ni cuo' ijen yà nɔ ya iba.»

11 Nɛn saan nɛ Simɔn Pɛr liɛbe' buñerbu nnɔ ni, ki tí dɛrɛ' bubɛbu ki ñɛn' liwɛl bo, bù gbe

ijengbengbenge kobk nin piṅun nin ita. Nin i yebe ma ke nnɔ, bubebu nnɔ ɲa kere'.

12 Ne *Yesu take' be ki ye: «Den men kí ḡmɔn.» U'panpaankaab ya uba mɔnɔn ɲa tɔnge wɔ ní niire wɔ kí ye: «Sin ḡme ne?» Kimɛ bi ben ki ye Yonbdaan ne.

13 Nen saan ne *Yesu nek'n', ki yuure' kpɔnɔ ki de' be, ki taa' ujen nnɔ mɔ ki de' be.

14 *Yesu ti mekre' bitenkpiib ni ki cère' u'panpaankaab laa' wɔ ma, bolmta sɔ.

Yesu ye Pier ri li likeh u'nib

15 Bi jin' tijier nnɔ ki gben' uyo wà nnɔ, ne *Yesu niire' Simɔn Pier ki ye: «Simɔn, San ya bijɛ, a yíe nni ki cen' biɛ nɔ-ɔɔ*?» Ne u jiin' wɔ ki ye: «Hnn, Yonbdaan, sin mɔnɔn ben ki ye n fe ḡɛ.» Ne *Yesu take' wɔ ki ye: «Li likeh n'pebumu.»

16 Ne ki liebe' ki niire' wɔ ki lere' ki ye: «Simɔn, San ya bijɛ, a yíe nni-ii?» Ne u tí jiin' wɔ ki ye: «Hnn, Yonbdaan, sin mɔnɔn ben ki ye n fe ḡɛ.» Ne *Yesu take' wɔ ki ye: «Li yé n'pekpaal.»

17 Ne ki liebe' ki niire' wɔ nta ki ye: «Simɔn, San ya bijɛ, a fe nni-ii?» Ne Pier ya yenm saa', kimɛ *Yesu niire' wɔ bolmta sɔ ki ye: «A fe nni-ii?» Ne u jiin' wɔ ki ye: «Yonbdaan, a ben tibont ke, ki ben ki ye n fe ḡɛ.» Ne *Yesu take' wɔ ki ye: «Li kpaah n'pe.»

18 N takeh ḡɛ imɔn ne, a là yé unacenfaan ma nnɔ, a là guoh a'kpɛlɛɛr a'ba ne, ki joh a yíe nà bó. Ama a tí pore' uyo wà la, a li yuon a'nuɔ, ne unitɔ ní goln ḡɛ, kí taa ḡɛ kí jo ɲa yíe nà bó.»

* 21:15 Grɛkmbɛ ya lenm ya nɔbonl là ya tingi si: *biɛ nɔ nnɔ li fre kí li yé binitɔb bii tibontɔr mɔ.*

19 U len' nnɔ ɲɔ wɔ́ ń wuɔ́n, Piɛr lá li kpo mikuum mà ya bol kí kpiɛke Uwien nɛ. U len' nnɔ ki gben', nɛ ki tɔ́ke' wɔ́ ki ye: «Paan n'bo ní.»

Piɛr niire' Yesu upanpaankɛɔ nnɔ ya gɛr

20 Piɛr jiɛbe', ki laa' *Yesu yíe upanpaankɛ wà ki gbien' nnɔ pɛ bi'bo. Upanpaankɛ nnɔ nɛ là gbien' *Yesu bo, bi là jinh tijier uyo wà nnɔ, ki niire' wɔ́ ki ye: «Yonbdaan, ɲmɛ ye wɔ́ ń kuɔre ɲɛ?»

21 Piɛr laa' wɔ́ ma nnɔ, nɛ ki niire' *Yesu ki ye: «Yonbdaan, bɛ lá li tu wuɔ́ mɔ?»

22 Nɛ *Yesu jiin' wɔ́ ki ye: «N yíe wɔ́ ń li te kí tɪ baa uyo wà n li baa ní la, ń yé a'gɛr-ii? Sin, li pɛ n'bo ní dee.»

23 Li ya ńɔbonl bo nɛ *Yesu yaab ni bi lienh ki teh u'panpaankɛ nnɔ ɲa ń kpo. *Yesu wɔ́n ɲa tɔ́ke' ki ye wa ń kpo. Ama u tɔ́ke' wɔ́ ki ye: «N yíe wɔ́ li te kí tɪ baa uyo wà n li baa ní la, ń yé a'gɛr-ii» nɛ?

24 Upanpaankɛ nnɔ nɛ tɔ́ke' binib tigɛr tuu, ki keɛle' tù kugbɔ́nku kuu ni. Nɛ ti ben ki ye u'gɛr nnɔ yé imɔ́n nɛ.

25 *Yesu tien' tibont tù yebe. Bi bi ye bɛ ń keɛle tu'ke jeje la, n maale' ki ye uɲɛndun wuu ya fɛnm ɲa ń baa bɛ ń ble bi li keɛle tigbɔ́nt tà nnɔ.

Uwien ya Jɔtiefɛnku ya gbɔnku
The New Testament in the Ngangam language of Togo
copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ngangam

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Ngangam

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
f30fbe0b-cda1-5a60-a4ee-8be80c6caef6